İŞKUR

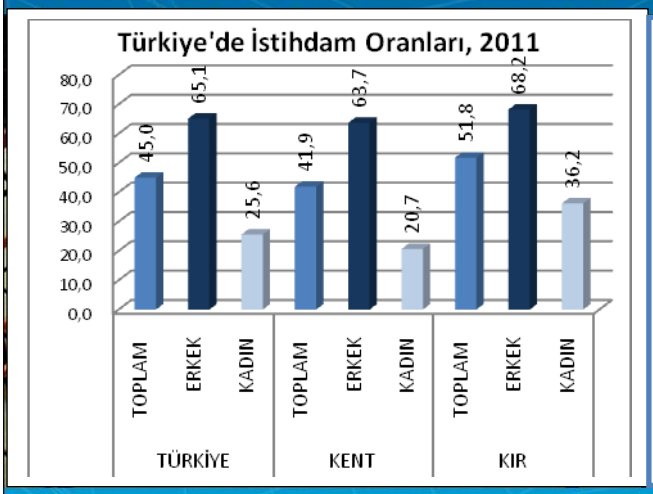

2012

ORDU

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORDU ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

SUNUŞ

Dünya ekonomilerini sarsan küresel ekonomik krizin artçı sarsıntıları devam ederken, yeni oluşan konjonktürde siyasal yapılar ve ülkeler değişim geçirmektedir. Değişen ekonomik yapılar ile işgücü piyasası da değişmektedir. Ülkelerin kaderlerini bu ekonomik kriz tayin ederken küresel çapta işsizlik yaşanmaktadır.

Bulunduğumuz coğrafyada nüfusunun çoğunun genç olduğu sayılı ülkelerden olan Türkiye'de, en doğal ekonomik gücümüz olan bu genç nüfusun işsiz kalmasının temel sebebi gerekli niteliğe sahip olmayışıdır. Çünkü iyi yetişmiş insan olmadan diğer üretim faktörleri hiçbir anlam ifade etmemektedir. Türkiye, günümüzde işgücünün üretime katkısı açısından altın dönemini yaşamaktadır. Avrupa devletleri arasında önemli bir yere sahip olan ülkemiz ekonomisi, ileri teknoloji ve eğitimli işgücü ile gelecekte dünyanın en güçlü ülkeleri arasındaki yerini alacaktır.

Ülkemizde olduğu gibi ilimizde de işsizler iş bulamamaktan yakınırken işverenler de nitelikli eleman bulamamaktan yakınmaktadır. Kronikleşen işsizliğin çözümü iyi yetişmiş, nitelikli insan gücü ile mümkündür. Bunun yanı sıra dünya ekonomisinde rekabet edebilme düne göre daha önemlidir. Rekabet gücü ise, nitelikli işgücünün istihdamından geçmektedir. İş arayanlar ve işverenler arasında köprü görevi gören İŞKUR hem işverenlerin hem de iş arayanların problemlerini yakından, titizlikle takip edip çözüm üretmektedir.

Bu gerçekler ışığında ilimizin çalışma hayatının tüm sektörlerini doğrudan ilgilendiren nitelikli eleman açığını tespit etmek ve önümüzdeki yıla ışık tutmak amacıyla "İşgücü Piyasası Talep Araştırması" yaptırılmıştır. İlki düzenlenen Ordu İli İşgücü piyasası araştırması ile çalıştırdıkları kişi sayısı 10 ve üzeri olan işyerlerine, İŞKUR kendi personeliyle ulaşmış, faaliyet gösteren firmaların anlık durumunu ve gelecek için düşündükleri istihdam durumunu rapor etmiş ve sıkıntıları yerinde dinlemiştir. Yapılan bu araştırmalar devamında işveren iş arayan eşleştirmeleri daha verimli olup alınan taleplerin karşılanma oranlarında artışlar gerçekleşmektedir.

Bu plan ile önümüzdeki süreçte farklı sektörlerde ihtiyaç duyulan insan gücü planlaması ile geleceği öngörmek ve insanımıza sahip çıkabilmek mümkün olacaktır. "Hangi meslekte ne kadar elemana ihtiyaç vardır" sorusu, bu çalışma ile cevap bulmuştur. Gerek Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüz gerekse diğer ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından insan kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla düzenlenen mesleki eğitim faaliyetleri daha isabetli ve işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda olacaktır. Dolayısıyla kamu kaynakları daha etkin ve verimli kullanılmış olacaktır. Sonuç olarak elinizdeki bu rapor, işgücü piyasası açısından önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Başta İŞKUR Genel Müdürlüğü, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürümüz olmak üzere İlimizin işsizlik ve istihdam problemine ciddi katkı sağlayacağına inandığım İl işgücü piyasası analizini gereğine uygun bir şekilde yerine getirdiklerini düşündüğüm Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline; kamu kurum kuruluşları ile özel sektör çalışanlarına vermiş oldukları bilgilerden dolayı teşekkür ederim.

Orhan DÜZGÜN
Ordu Valisi

ÖNSÖZ

Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de sosyal ve ekonomik hayatın en önemli sorunları arasında yer alan işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik doğru istihdam politikaları geliştirebilmek için profesyonel bir yaklaşımla işgücü piyasasının iyi bilinmesi gerekmektedir.

İlimizin İşgücü piyasasının talep ve arz yapısını ortaya koymak amacıyla Aktif İstihdam politikalarına veri kaynağı teşkil edecek, il düzeyinde ihtiyaç duyulan veya kısa vadede ihtiyaç duyulacak mesleklerin tespit edilmesine yönelik olarak ilimiz işgücü piyasasının haritasını çıkarmak ve gelecek yıllardaki işgücüne ihtiyaç duyulan meslekleri tespit etmek, işletmelerin istihdam yapılarını analiz ederek doğru ve etkin politikalar geliştirmek amacıyla 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında, Ordu Merkez ve bağlı ilçelerde 10 ve üzeri işçi çalıştıran 901 işyerinde "İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi Anketi" uygulanmıştır.

İşgücü Piyasası Analizlerinin nihai amacı, istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılmasıdır. Bu ise eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Yapılan bu araştırma ile Ordu ilinin işgücü piyasası tespit edilmeye çalışılmıştır. Gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimin izlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışma sonucunda ilin ekonomik büyüklüğü, işletmelerin istihdam yapısı, mevcut işsizlerin genel profili, işgücüne ihtiyaç duyulan meslekler ve sosyal güvenlik yapısı gibi Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüzün İşgücü Uyum Faaliyetlerine ışık tutacak, işgücü piyasasının beklentilerine cevap verecek, çalışma hayatı için alınacak tüm kararları etkileyebilecek önemli bulgular ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda çıkan raporun kitap şeklinde yayımlanmasının son derece faydalı olacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda ilimiz "İşgücü Piyasası Analiz Çalışması Kitabı"nın Ordu İş Dünyasına ve çalışma hayatını organize eden Kamu Kurum ve kuruluşlarına faydalı bir kaynak olması temennisiyle emeği geçen başta Sayın Valime, Sayın Genel Müdürüme, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulumuzun değerli üyelerine, katkı veren Sivil Toplum Kuruluşlarımıza, Üniversitemize, işverenlerimize Kamu Kurum ve Kuruluşlarımız ile tüm esnafımıza ve İl Müdürlüğümüzün değerli çalışanlarına şükranlarımı sunuyorum.

Recep ÖZCAN

Çalışma ve İş Kurumu
Ordu İl Müdürü V.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ 7
GİRİŞ 11
BİRİNCİ BÖLÜM 13
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 13
İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 13
EKONOMİK VERİLER 13
NÜFUS GÖSTERGELERİ 15
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 18
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 19
İŞGÜCÜNE KATILIM 20
İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAYAN NÜFUS 21
İSTİHDAM 22
KAYIT DIŞI İSTIHDAM 25
İŞSİZLİK 27
İŞGÜCÜ PİYASASINDA KADINLAR 30
İŞGÜCÜ PİYASASINDA GENÇLER 33
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 34
İKİNCİ BÖLÜM 41
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 41
AMAÇ VE YÖNTEM 41
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 43
4.1 Mevcut İstihdam Dağılımı 45
AÇIK İŞLER 48
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 51
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR 56
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 56
SONUÇ 62
KAYNAKÇA 65
1. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı 65
2. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara. 65
3. ORDU Valiliği (2011) İstatistiklerle ORDU 2010. http://www.ORDU.gov.tr/ContentDownload/%C4%B0statistiklerle_ORDU_2010.pdf. 65

4. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara. 65
5. Türkiye İş Kurumu, 2011 İstatistik Yıllığı. 65
6. TİSK ve Türk-İş (2007) İl Düzeyinde İşgücü Piyasasını İzleme Rehberi, TİSK ve Türk-İş Yerel Düzeyde İşgücü Piyasasını İzleme ve Yönlendirme Mekanizmalarının Etkinleştirilmesi Projesi, 2007, Ankara. 65
EKLER 66
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 66
Ek 2- 70
Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 70
Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar 71
Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 73
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 74
Ek 4- Ek Tablolar 80

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Ordu (2011) 14
Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri 14
Tablo 3. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, ORDU, 2011-2012. 19
Tablo 4 . Kurumsal Olmayan Nüfusun Cinsiyete Göre İşgücü Durumu (Düzey 2), 2011. 19
Tablo 5. Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, TR90, 2011.(Bin) 20
Tablo 6.Yıllar İtibariyle İstihdam Oranları. 22
Tablo 7. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011 22
Tablo 8. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, Türkiye ve Ordu, 2011. 29
Tablo 9. Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları (2011) 30
Tablo 10. TR90 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2011. 31
Tablo 11.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011. 32
Tablo 12. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TR90 Bölgesi, 2011. 33
Tablo 13. Başvuru ve İşe Yerleştirme İstatistikleri, Ordu, 2011. 35
Tablo 14.Tarım ve Tarım Dışı Açık İşler, Türkiye Geneli ve Ordu İli, 2011. 36
Tablo 15. Tarım ve Tarımdışı İşe Yerleştirilenler, Türkiye ve Ordu ili, 2011 36
Tablo 16. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Ordu İli, 2011 37
Tablo 17. Eğitim durumu ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Ordu İli, 2011 37
Tablo 18. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Ordu, 2012 38
Tablo 19. Mesleklere göre Açık İş, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler 39
Tablo 20. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Ordu, 2012. 40
Tablo 21. 2012 Yılı İçerisinde Kursların Kurs Türlerine Göre Dağılımı, Ordu 40
Tablo 23. Sektöre Göre Ziyaret Edilen İşyerinde Çalışanların Oranı (%) 44
Tablo 24.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Ordu, 2012. 46

Tablo 25. Sektöre Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Ordu, 2012. 47
Tablo 26.Meslek Gruplarına Göre İstihdam, Türkiye ve Ordu 48
Tablo 27. Ordu İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları 49
Tablo 28. Meslek Bazında Açık İş Sıralaması 50
Tablo 29. En Çok Talep Edilen İlk 10 Mesleklerde Talep Edilen Beceri Düzeyleri 53
Tablo 30. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri 55
Tablo 31. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri 55
Tablo 32. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012 57
Tablo 33. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013 58
Tablo 34. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012 59
Tablo 35. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013 60
Tablo 36.Ordu İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Yıl Sonu ve Haziran 2013 İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİD) Oranları (%) 60
Tablo 37. 2012 Yılında Sektör Bazında Göre Çıkartılan ve Alınan Eleman Sayısı. 80
Tablo 38.En Fazla Talep Edilen Meslekler Sıralaması-Türkiye 81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1. TR 90 Bölgesi İçin Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer (2004-2008) 13
Grafik 2. Ordu İli Nüfus Piramidi, 2011 15
Grafik 3.Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfusun Oransal Dağılımı, Ordu, 2011. 16
Grafik 4. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, ORDU, 2011. 16
Grafik 5. İlçeler Şehir-Köy Nüfus Yüzde Oranı, ORDU, 2011 17
Grafik 6.Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı, Türkiye ve ORDU (Binde) 17
Grafik 7. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR90 bölgesi (%) 21
Grafik 8. İşteki Duruma ve Meslek Grubuna Göre İstihdam Edilenler (bin), TR90 Bölgesi, 2011 23
Grafik 9. Meslek Grubuna Göre İstihdam (%), TR90 bölgesi ve Türkiye 24
Grafik 11. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (Tarım Dâhil), TR90 Bölgesi, 2011. 24
Grafik 12. İktisadi Faaliyet ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR90, (2011) 25
Grafik 13. Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, TR90, (2011) 26
Grafik 14. Yaş ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam, TR90 Bölgesi, (2011) 26
Grafik 15. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye ve TR 90 Bölgesi. 27
Grafik 16. Geniş Yaş Grubuna ve Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011. 27
Grafik 17. Bekleme Sürelerine Göre İşsizlerin Oranı, TR90 bölgesi, 2011. 28
Grafik 18. TR90 Bölgesinde Kadınların Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2011. 31
Grafik 19. Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı (%), TR90, 2011 32
Grafik 20. Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Ordu, 2012. 33
Grafik 21. Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri 34
Grafik 22. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011 34
Grafik 23. Ordu ve Türkiye'deki İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Ordu, 2012. 43
Grafik 24.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları (%), Ordu, 2012. 46
Grafik 25. 9 Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları (%) 50
Grafik 26. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı 51

Grafik 27. Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler 52
Grafik 28. Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Türkiye ve Ordu % 52
Grafik 28. Talep Edilen Eğitim Düzeyi, Türkiye ve Ordu 54
Grafik 30. Açık İşi Arama Kanalları, Türkiye ve Ordu 56

KISALTMALAR

GSKD Gayri Safi Katma Değer
İŞKUR Türkiye İş Kurumu
TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu
NUTS İstatistikî Bölge Birimi
TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane
ADNKS Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DOKA Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı
SGK Sosyal Güvenlik Kurumu
TMS Türk Meslekler Sözlüğü
ISCO International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Standard Meslek Sınıflaması)
NACE European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)
İPA İşgücü Piyasası Analizi
EUROSTAT Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
ILO International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
İO İşsizlik Oranı
İKO İşgücüne Katılma Oranı
OECD Organization for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TİPA Türkiye İşgücü Piyasası Analizi
NİDO Net İstihdam Değişim Oranı
TİSK Türk İşveren Sendikaları Konferederasyonu
OTSO Ordu Ticaret ve Sanayi Odası
DPT Devlet Planlama Teşkilatı
TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu (RG,5.7.2003. 25159) ile kurulmuştur. İŞKUR, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olup, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, idari ve mali bakımdan özerk bir kamu kurumudur. (İŞKUR K.m1/III; Yön.m5/I). Kurumun kuruluş amacı istihdamın korunmasına, geliştirilmesine, yaygınlaştırılmasına ve işsizliğin önlenmesi faaliyetine yardımcı olmak ve işsizlik sigortası hizmetlerinin yürütmektir. (İŞKUR Km.1/I)

İşgücü piyasası genel ifade ile iş arayan işsizler ile işçi arayan işverenlerin bir araya geldiği yerdir. İşgücü piyasası politikalarının hem ekonomik hem de sosyal anlamda çok yönlü işlevleri vardır. İşgücü piyasası politikalarının arz ve talep üzerindeki etkisi çok farklı biçimlerde olmaktadır. Söz konusu politik müdahaleler, iş piyasasında eşleştirmeye doğrudan ya da dolaylı olarak yardımcı olabilir.

Bu kapsamda ülkemizin 81 ilinde işgücü piyasası hakkında geniş çaplı bilgi almak ve istihdamın gelişimini takip etmek amacıyla 2012 yılını kapsayacak şekilde "İşgücü Piyasası Talep Araştırması" yapılmıştır. Araştırmada İlimizde 10+ istihdamı olan 961 işyerlerinde anket yöntemi ile bilgi toplanmıştır. Anketin tamamı sadece İŞKUR personeli tarafından yüz yüze görüşme ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler işgücü ar ve talebinin meslekler bazında değişimleri hakkında bilgi vermektedir.

Genel olarak TÜİK verileri çerçevesinde Ordu'nun işgücü piyasasının genel görünümüne bakıldığında; ilimiz kamu yatırımlarından aldığı paya göre 42. sırada yer almaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının % 0,38'ine denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı "diğer kamu hizmetleri" alanında gerçekleşmiştir, bunu eğitim alanı izlemektedir. 2012 yılında Ordu ili toplam yatırımı 165.005 TL olmuştur. İşgücü piyasasına ait TÜİK verileri bölgesel bazda hazırlanmaktadır. Bu nedenle bölgesel olarak alınan veri setlerinin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmamakta ve bölgeye ait istatistikler kullanılarak yapılan yorumlara da dikkat edilmelidir. İlimiz bölgesel sınıflandırmada (İBBS-2 bölgeleri) sisteminde Trabzon Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane ile birlikte TR90 bölgesinde yer almaktadır.

Bir ilin veya bölgenin gelişmişlik düzeyi birçok parametre ile belirlenmekle birlikte en fazla dikkate alınan indeks ilin üretmiş olduğu gayri safi katma değerdir. Ordu ilinin de içerisinde yer aldığı TR90 bölgesinde ağırlık ilk sırada hizmetler ve sonra sanayi sektörü lehinde artış göstermiştir. 2008 yılı itibariyle bölgede en yüksek Gayri Safi Katma Değer (GSKD) % 65'lik oranla hizmetler sektöründe gelmektedir. Tarım sektörü GSKD içinde en düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen % 14 ile Türkiye oranının iki katına yakındır. 2004 yılına göre artış en yüksek oranla hizmetler sektöründedir.

TR90 bölgesinde 2008 yılında GSKD 9.042 TL olarak gerçekleşmiştir. Ordu ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. Son 12 yılda sabit yatırımın 654 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2011'dir.

Ordu ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 10 ayında, 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir:

- Kurulan şirket sayısı %42 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı %14 artmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı %18 azalırken, kapanan kooperatif sayısı %14 artmıştır.
- Kurulan gerçek kişi işletme sayısı %17 artarken, kapanan gerçek kişi işletme sayısı %47 artmıştır.

- Tasfiyeye giren şirket sayısı %24 azalırken, tasfiyeye giren kooperatif sayısı %31 artmıştır.

Bu durumda, değişimin en çok gerçek kişi işletmelerinde yaşandığını; şirket kurulma oranlarında artma olduğu; değişimin en az yaşandığı firmaların ise, kapanma oranları ile kurulma oranlarının birbirine yakın olduğu, kooperatifler olduğunu söylemek mümkündür.

Ordu iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 714.390 kişi olduğu görülmektedir. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun %49,93'ü erkek, %50,07'si kadınlardan oluşmaktadır. 2012 yılında il nüfusu artarak 741.371 kişi olmuştur. Ordu ilinin ilçeleri bazında şehir-köy nüfusuna bakıldığında, 2011 yılı itibariyle il veya ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun en yoğunluklu olduğu ilçeler Ünye (%68), Fatsa(%68), Merkez(%79) ve Çamaş (%82) olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan kırsal nüfusun çok ağırlıklı olduğu ilçeler ise Akkuş, Mesudiye ve Perşembe'dir.

2011 yılı verilerine göre Ordu ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 470.953 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %65,92'dir; bu da %67,3 olan Türkiye ortalamasına hayli yakındır. Bu grubun Ordu içinde cinsiyet dağılımı %50,35 erkek, %49,65 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Ordu ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı %22,63'dir; bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan 2,7 puan düşüktür. Ordu ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %11,45 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasından yüksektir.

Ordu ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (% 70,07) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Çalışma yaşı nüfusun en büyük oranda (% 28,84) ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Bunu ilköğretim ve ortaokul veya dengi okul mezunları (% 22,73) ile lise veya dengi okul mezunları (%21,04) izlemektedir. Ordu ilinde çalışma yaşı nüfusun toplam %5,09'u okuma yazma bilmeyen, %5,7'si ise okuma yazma bilmesine rağmen bir okul bitirmemiş olan nüfustan oluşmaktadır. Yüksek okul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece % 8,11'lik bir orana sahiptir. Ordu ilinde lise ve dengi okullardan başlayarak yüksek okul/üniversite mezunu olanların oranı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Yani Ordu ilindeki çalışma yaşı nüfus Türkiye genelindeki çalışma yaşı nüfustan daha düşük eğitimlidir.

2011 itibariyle Ordu ilinin de içinde yer aldığı TR90 bölgesinin istihdam oranı % 53,7'dir. Bölgede yaşayan erkeklerin % 66,1'i, kadınların ise sadece % 41,9'u çalışmaktadır. Bu bölge için yaş gruplarına göre istihdam işgücüne katılım oranlarıyla benzer bir özellik göstermektedir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu hem erkekler, hem de kadınlar için 35-54'tür. Bunu iki grup için de 25-34 yaş grubu izlemektedir.

2011 yılı itibariyle, TR90 bölgesindeki istihdamın % 8,1'ini okuma-yazma bilmeyenler, % 12'sini yüksek eğitimliler, %14,4'ünü lise ve dengi okul mezunları, % 65,5'ini ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen işgücünün tarımda (%92,6), yükseköğrenim mezunu işgücünün ise hizmet sektöründe (%88,3) yoğunlaştığını görmek mümkündür.

Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %10,8 iken, lise altında istihdam oranı %60,9'a, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %17,2'e ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %11,1'e yükselmektedir.

Eğitim durumuna göre işgücünün niteliğine bakıldığında, Türkiye'deki genel duruma paralel işgücünün ağırlıklı bölümünü % 61'lik bir oranla lise altı derecede eğitimliler oluşturmakta, bunu % 17'lik bir oranla lise ve dengi meslek okulu derecesinde eğitimliler takip etmektedir. TR 90 bölgesine ait işgücü içerisinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 10,8 iken yükseköğretim derecesinde eğitimlerinin bölgenin toplam işgücü içerisindeki oranı % 11,1'dır. İşgücünün ortalama eğitim

durumunun düşük olması, bu grup işgücünün ve genellikle de eğitim durumu düşük olan kadınların katma değeri yüksek olmayan işlerde düşük ücretlerle çalışması anlamına gelmektedir (DPT, 2007: 33).

TR90 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 1.930.000 kişi olduğu, 1.107.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan (1.036.000) veya işsiz (71.000) olarak yer aldığını (% 57,4), 823.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (% 42,6) görmek mümkündür.

TR90 bölgesi özelinde bakıldığında ise kadınların işgücüne katılım oranı %44, istihdam oranı ise %41,9'dir. Bölgede tarım istihdamının ağırlıklı yeri düşünüldüğünde, bu oranların Türkiye genelinden yüksek olması şaşırtıcı değildir. Bölgedeki kadınların %78,4'ü tarım, %14,7'si hizmet, %3,7'si de sanayi sektöründe çalışmaktadır (inşaat sektörü hizmetin içinde gösterilmiştir). Bölgede kadın işsizliği ise %4,7'lik bir oranla Türkiye genelinden daha düşüktür.

2011 yılı itibariyle Ordu ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %0,4'ü civarındadır. Ordu ili özelindeki açık işlerin %97,4 tarımdışı, %2,6'sı tarım sektörlerinde bulunmaktadır. Açık işlerin ağırlıklı olarak tarımdışı sektörde yer alıyor olması, tarım sektöründe çalışanların çoğunlukla ücretsiz aile işçisi olmasıyla açıklanabilir. Kamu sektörü-özel sektör açısından bakıldığında ise Ordu ilinde toplam açık işlerin %84,6'sının özel sektörde, %15,4'inin de kamu sektörüne olduğu görülmektedir.

2011 istatistiklerine göre TR90 bölgesinde işsizlik oranı %6,4'tür. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %6,1, erkekler açısındansa %4,9'dur. Aslında 2010 rakamlarına göre TR90 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının altında kalmaktadır. 2011 yılı istatistiklerine göre %5,4 olan Ordu bu işsizlik oranıyla Türkiye genelindeki 81 il arasında işsizliğin en az olduğu 14. ildir.

2012 yılının sonu itibariyle Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine göre, Ordu'da kuruma kayıtlı 16.141 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %7,3'ü engellilerden, yarısına yakını ise 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %19,7'si yüksek öğrenimlidir.

2012 yılına ait istatistikler incelendiğinde, Ordu'da 2012 yılında yapılan 2.013 kuruma başvurunun 588'i işgücü piyasasına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında ise özürlü vatandaşlarımızın 47 başvurusuna karşılık 17 özürlü birey 2012 yılında işgücü piyasasına dahil olmuştur.

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Ordu genelinde açık iş oranı **yüzde 4,5** olarak hesaplanmıştır. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde **5,8** İmalat sektöründe olduğu görülmektedir. Toptan ve perakende ticaret sektörünü yüzde **5,5**'lik açık iş oranı ile Konaklama ve yiyecek hizmetleri ile Ulaştırma ve depolama yüzde **5'**lik açık iş oranı ile ilk dördü izlemektedir. Ancak bu oranlar değerlendirilirken ilgili sektörlerdeki işyeri ve çalışan sayılarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir[1].

Meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranı; **yüzde 9,8** ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları meslek grubundadır. Açık iş oranının yüksek olduğu diğer ana meslek grupları ise yüzde **6,2** ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, yüzde **5,3** ile Hizmet ve Satış Elemanları takip

etmektedir. İl genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır: Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Makineci (Dikiş), İş Makineleri Operatörü ve Satış Elemanı (Tanıtım)'dır.

Ordu İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre 2012 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla net istihdam artışı beklentisi yüzde **5,1** iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda **0,1** puan azalma göstererek yüzde **5**'e gerilemiştir.

2012 Yılı sonu itibariyle sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde **13,6** Gayrimenkul faaliyetleri, İmalat sektörü yüzde **10,6** ve yüzde 8 ile Toptan ve perakende ticaret sektörü olduğu görülecektir.

2012 Yılı Aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır: Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Satış Elemanı ve Kalite Kontrolörü (Kumaş)'dür. Aynı dönem itibariyle net istihdam azalışı beklenen meslekler ise Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları), Şoför-Yük Taşıma, Montör (Elektrik) şeklinde sıralanmaktadır.

2013 yılının ilk yarısı sonu itibariyle, sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde **14,2'**nin İnşaat sektöründe, yüzde **8,6**'sinin Mesleki, Bilimsel ve Teknik faaliyetleri sektöründe ve yüzde **5,6**'nın de İmalat sektöründe gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Beden İşçisi (Genel), Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları), Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (İnşaat), İş Makineleri Operatörü meslekleri 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir. Buna karşılık; Diğer Öğretmenler ve İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) ve Betonarme Demircisi Meslekleri ise 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam azalış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir.

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi mesleklerde ve hangi nedenlerden dolayı eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk beş meslek; Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (Genel), Satış Elemanı (Tanıtım), İş Makineleri Operatörü ve Garson (Servis Elemanı)'dur. Diğer taraftan, bu kapsamda görüşülen işverenlerin yüzde **45,9,** İlgili Meslekte Eleman Yok, yüzde **56,8%'i** Beceriye/niteliğe sahip eleman yok, yüzde **44,3%'ü** İş tecrübesine sahip eleman yok, yüzde **17,3%ü**

Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ve yüzde **9,1%'i ise** Önerilen ücretin az bulunması, sebeplerinden eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak hem işverenler hem de iş görenler kendilerine uygun işgücü ya da işleri bulamadıklarını ifade temektedirler. Bir yandan nüfus ile orantılı olarak işgücü talebi ortaya çıkmaması, bir yanda da mevcut işgücünün gerekli niteliğe sahip olmaması Ordu işgücü piyasasının şekillenmesinde oldukça etkili olacaktır. Arz yanlı olarak aktif işgücü politikalarına ilimizin daha fazla ihtiyaç duyacağını göstermektedir. Aynı zamanda işverenlerin de doğru pozisyona doğru meslek veya nitelik seçimi ile profesyonel insan kaynakları yönetimine daha fazla önem vermeleri gerekmektedir.

GİRİŞ

Ordu İşgücü Piyasası Analizinin amacı illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır. Bu raporda il düzeyinde işgücü arzı ve talebine ilişkin temel veriler sunulacaktır**.** Ordu İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın amacı tüm ilçe ve köylerini de kapsayacak biçimde Ordu ilinde işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin işgücü talebini değişik boyutlarıyla tespit etmek ve işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Böyle bir talep araştırması ile desteklenen Ordu İşgücü Piyasası Analizinin özellikle işgücünün talep açısından ve gelecek kısa dönemde eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilmesi, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi gibi hedefleri vardır. Bir bütün olarak bu rapor, işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Ordu İşgücü Piyasası Analizi raporu dört temel bölümden oluşmaktadır. İşgücü piyasasını etkileyen unsurlardan genel ekonomik yapı, demografik özellikler ve eğitim durumu raporun ilk kısmını oluşturmaktadır. Raporun ikinci bölümünde Ordu ili işgücü piyasasını arz açısından analiz etmeye yarayacak bileşenler incelenmektedir. Bu bileşenler işgücüne katılım, işgücü dışı nüfus istihdam, kayıt dışı istihdam ve işsizlik başlıkları altında toplanmaktadır. Bu bölümde ayrıca işgücü piyasasında çoğunlukla dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kadınlar ve gençlerin durumuna da ayrı başlıklar altında bakılmaktadır. Raporun üçüncü bölümü Ordu ili özelinde en son veriler ışığında İŞKUR kapsamında gerçekleşen arz ve talep eşleştirmelerine bakmakta, bu çerçevede Ordu ilinde açık işlere yapılan başvurular, bu işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme çabalarını özetlemektedir. Raporun son bölümü olan dördüncü bölüm ise Ordu ili işgücü piyasasına talep yönünden bakmakta ve Ordu İli İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının sonuçlarını derlemektedir. Bu çerçevede işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin gelecek istihdam beklentisi gibi bileşenlere ait veriler özetlenmektedir. Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde ise işgücü piyasanın önemli unsurları arasındaki ilişkilerden yola çıkarak işgücü arzı ve talebi açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmakta ve politika önerileri sunulmaktadır.

Ordu İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk iki bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, demografik yapı ve eğitim durumuna ait verilerle, Ordu ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hane halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Bu verilerden bir kısmı Ordu iline özel olsa da, işgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Ordu ilinin yer almış olduğu TR90 bölgesi (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) geneline ait verilerdir. Bu verilerin büyük çoğunluğu 2011 yılına aittir. Ordu iline özel

kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Ordu için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 18 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi[2] yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

Tüm iller ve Türkiye geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analiz Raporlarına www.iskur.gov.tr internet adresi üzerinde erişebilirsiniz.

[2] Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü piyasası, ekonomik ve demografik faktörlerden çok yakından etkilenir. Örneğin ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus ve nüfus artış hızı, göç ve eğitim istihdamı ve dolayısıyla işsizliği doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, birinci bölümde işgücü piyasasının arka planını oluşturması açısından, Ordu ilinin genel ekonomik durumu, demografik yapısı ve nüfusunun eğitim durumu ele alınacaktır.

EKONOMİK VERİLER

Grafik 1. TR 90 Bölgesi İçin Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer (2004-2008)

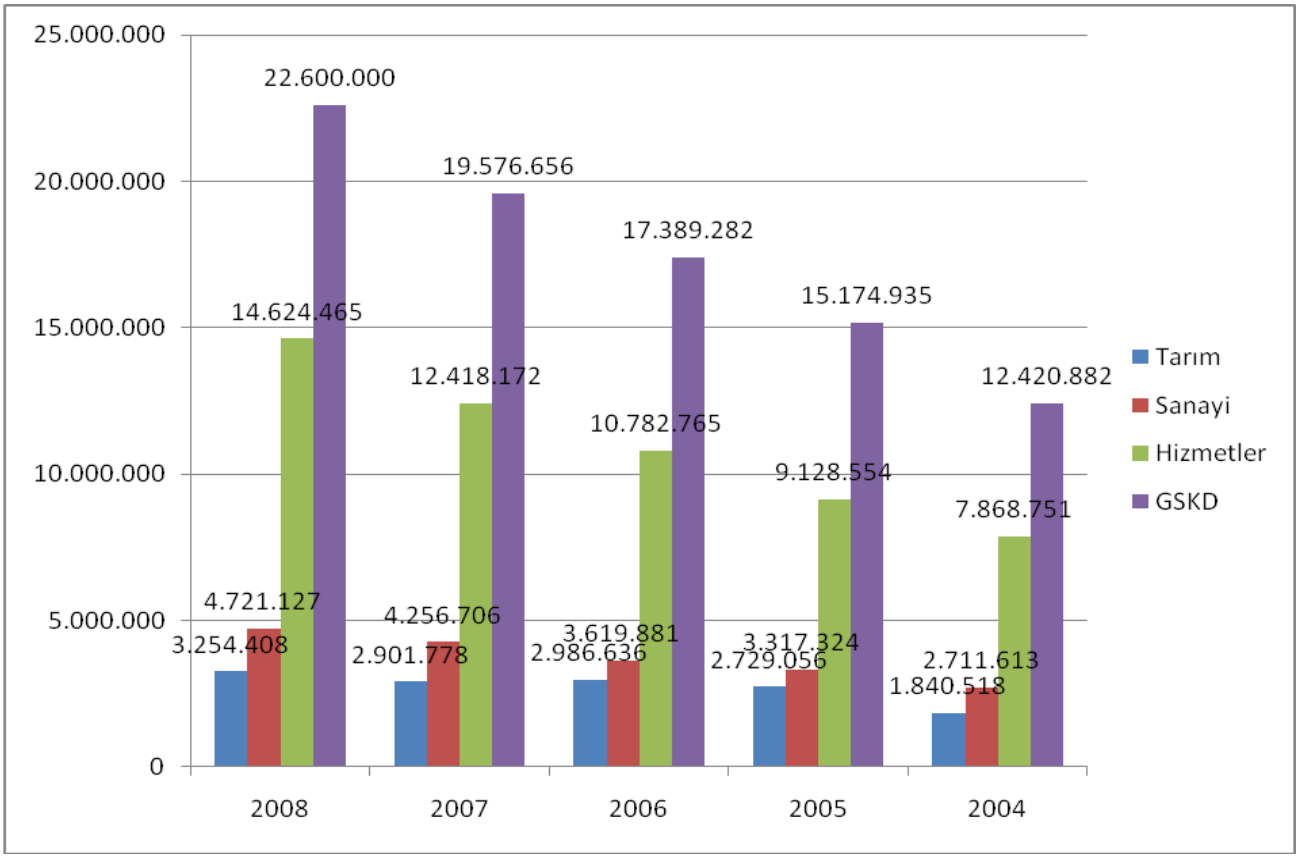

Kaynak: (TÜİK)

Türkiye'de tarım ve sanayi sektörlerinin ağırlığı hizmetler lehine gerilerken, Ordu ilinin de içerisinde yer aldığı TR90 bölgesinde ağırlık ilk sırada hizmetler ve sonra sanayi sektörü lehinde artış göstermiştir. 2008 yılı itibariyle bölgede en yüksek Gayri Safi Katma Değer (GSKD) % 65'lik oranla hizmetler sektöründe gelmektedir. Tarım sektörü GSKD içinde en düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen % 14 ile Türkiye oranının iki katına yakındır. 2004 yılına göre artış en yüksek oranla hizmetler sektöründedir.

TR90 bölgesinde 2008 yılında GSKD 9.042 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ordu ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. Son 12 yılda sabit yatırımın 654 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2011'dir.

Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2011 yılında Ordu ili Türkiye genelinde 42. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının % 0,38'ine denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı "diğer kamu hizmetleri" alanında gerçekleşmiştir, bunu eğitim alanı izlemektedir. 2012 yılında Ordu ili toplam yatırımı 165.005 TL olmuştur.

Tablo 1. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Ordu (2011)

Kamu Yatırımlarında İlin Yeri (2011)			
	Ordu	**Türkiye**	**Ordu (%)**
İmalat		400.460	0
Madencilik	118	1.645.680	0,01
Tarım	2.188	4.553.857	0,05
Enerji	6.167	3.133.027	0,2
Ulaştırma – Haberleşme	21.814	10.782.483	0,2
Sağlık	5.200	2.162.564	0,24
Konut	1.207	408.376	0,3
Diğer Kamu	51.123	7.896.206	0,65
Turizm	2.000	256.357	0,78
Eğitim	48.063	5.161.277	0,93
TOPLAM	137.880	36.400.287	0,38

Kaynak: (TÜİK)

Yatırım teşvikleri altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pek çok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo 2. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri

	2012 OCAK-EKİM (ON AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GERÇEK KİŞİ	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GERÇEK KİŞİ
Ordu	**87**	**9**	**388**	**59**	**17**	**40**	**6**	**333**
Türkiye	**32.459**	**750**	**57.689**	**16.004**	**2.128**	**10.847**	**1.528**	**26.355**
	2011 OCAK-EKİM (ON AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GERÇEK KİŞİ	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GERÇEK KİŞİ
Ordu	**149**	**11**	**333**	**78**	**13**	**35**	**7**	**226**
Türkiye	**45.483**	**889**	**50.947**	**17.628**	**2.486**	**10.594**	**1.490**	**36.343**

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Ordu ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 10 ayında, 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir:

- Kurulan şirket sayısı %42 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı %14 artmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı %18 azalırken, kapanan kooperatif sayısı %14 artmıştır.
- Kurulan gerçek kişi işletme sayısı %17 artarken, kapanan gerçek kişi işletme sayısı %47 artmıştır.
- Tasfiyeye giren şirket sayısı %24 azalırken, tasfiyeye giren kooperatif sayısı %31 artmıştır.

Bu durumda, değişimin en çok gerçek kişi işletmelerinde yaşandığını; şirket kurulma oranlarında artma olduğu; değişimin en az yaşandığı firmaların ise, kapanma oranları ile kurulma oranlarının birbirine yakın olduğu, kooperatifler olduğunu söylemek mümkündür.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkânlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007: 30).

Ordu iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 714.390 kişi olduğu görülmektedir. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun %49,93'ü erkek, %50,07'si kadınlardan oluşmaktadır. 2012 yılında il nüfusu artarak 741.371 kişi olmuştur.

Grafik 2. Ordu İli Nüfus Piramidi, 2011

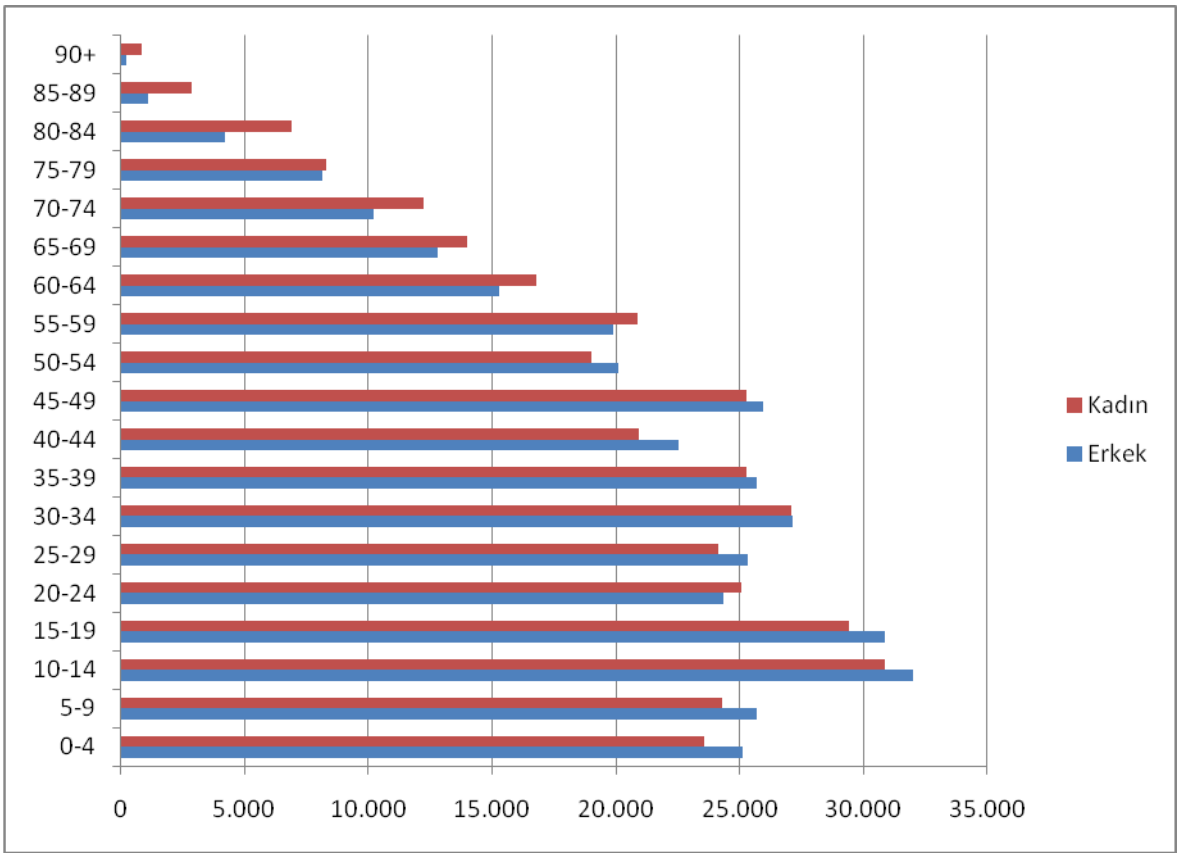

Kaynak: (TÜİK)

2011 yılı verilerine göre Ordu ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 470.953 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %65,92'dir; bu da %67,3 olan Türkiye ortalamasına hayli yakındır. Bu grubun Ordu içinde cinsiyet dağılımı %50,35 erkek, %49,65 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Ordu ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı %22,63'dir; bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan 2,7 puan düşüktür. Ordu ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %11,45 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasından yüksektir.

Grafik 3.Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfusun Oransal Dağılımı, Ordu, 2011.

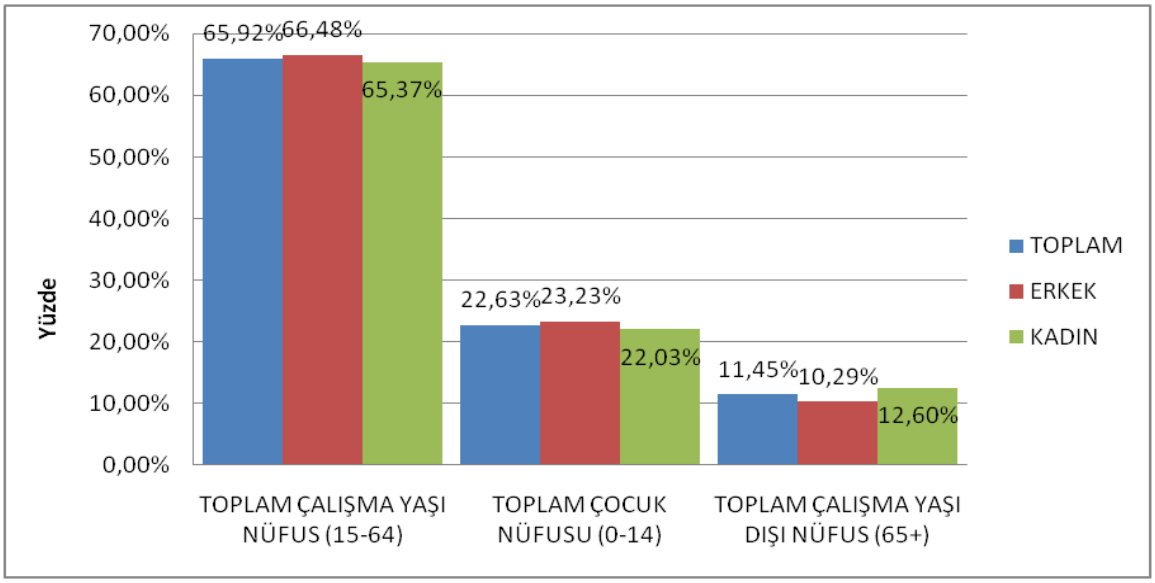

Kaynak: (TÜİK)

Yerleşim yerlerine göre nüfusa bakıldığında Ordu ili toplam nüfusunun %57,29 il veya ilçe merkezlerinde, % 42,71'u ise belde veya köylerde yaşamaktadır. İl veya ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının Türkiye geneli olan % 77'den daha düşük olduğu görünmektedir. Yani Ordu ilinde kırsal alanda yaşayanlar Türkiye ortalamasından daha fazladır.

Grafik 4. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, ORDU, 2011.

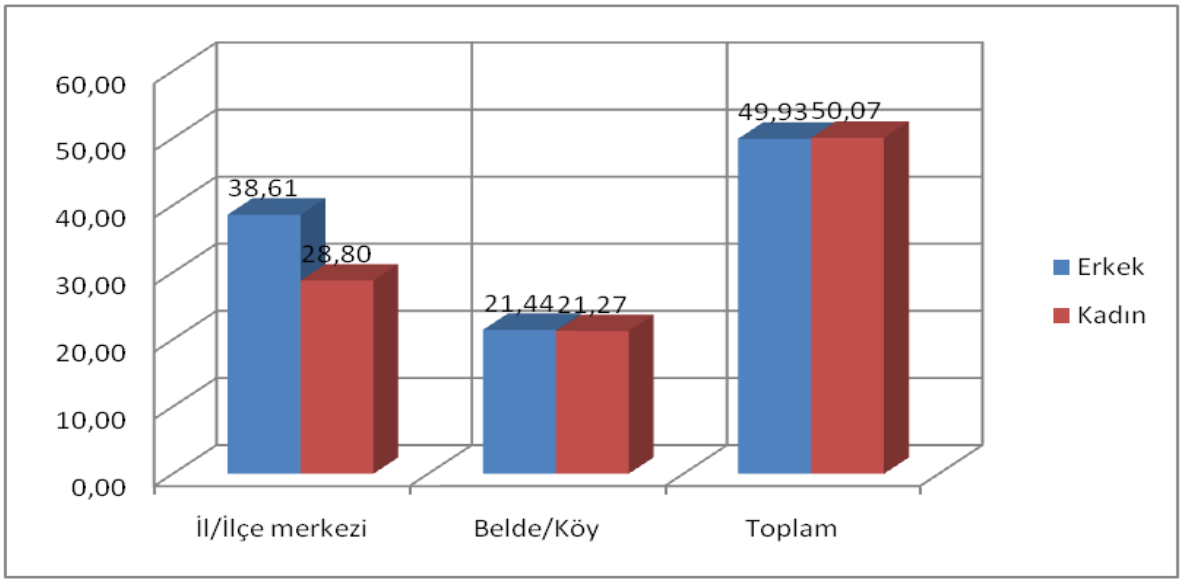

Kaynak: (TÜİK)

Ordu ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçeleri Merkez, Ünye, Fatsa, Gölköy ve Korgan iken, nüfusu en az olan ilçeler ise Mesudiye, Kabataş, Çamaş, Gülyalı ve Kabadüz olarak sıralanmaktadır (TÜİK, 2011: 41).

Ordu ilinin ilçeleri bazında şehir-köy nüfusuna bakıldığında, 2011 yılı itibariyle il veya ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun en yoğunluklu olduğu ilçeler Ünye (%68), Fatsa(%68), Merkez(%79) ve Çamaş (%82) olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan kırsal nüfusun çok ağırlıklı olduğu ilçeler ise Akkuş, Mesudiye ve Perşembe'dir.

Grafik 5. İlçeler Şehir-Köy Nüfus Yüzde Oranı, ORDU, 2011

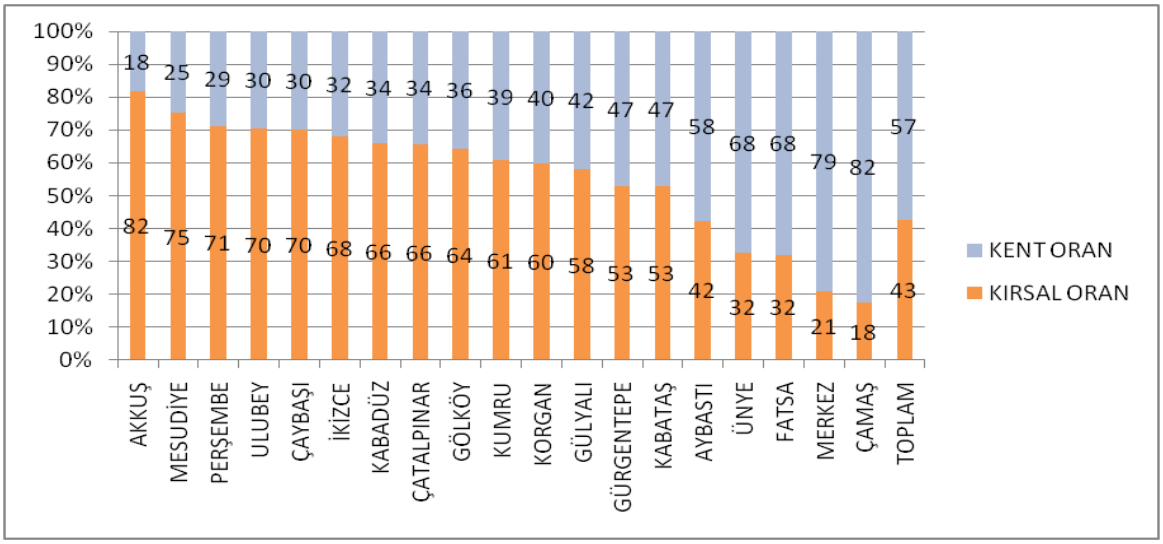

Kaynak: TÜİK

Nüfus artış hızı işgücü piyasasına gireceği varsayılan nüfusun miktarını göstermesi açısından anlamlı bir göstergedir. 2010-2011 döneminde Ordu ili nüfus artış hızı sıralamasında 81 il içerisinde 75. olmuştur. Ordu ilinde ‰ -6,34 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı Türkiye ortalaması olan ‰13,5'in hayli altındadır. 2011-2012 döneminde Ordu'nun nüfusu ‰ 3,71 artış göstermiştir.

Grafik 6.Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı, Türkiye ve ORDU (Binde)

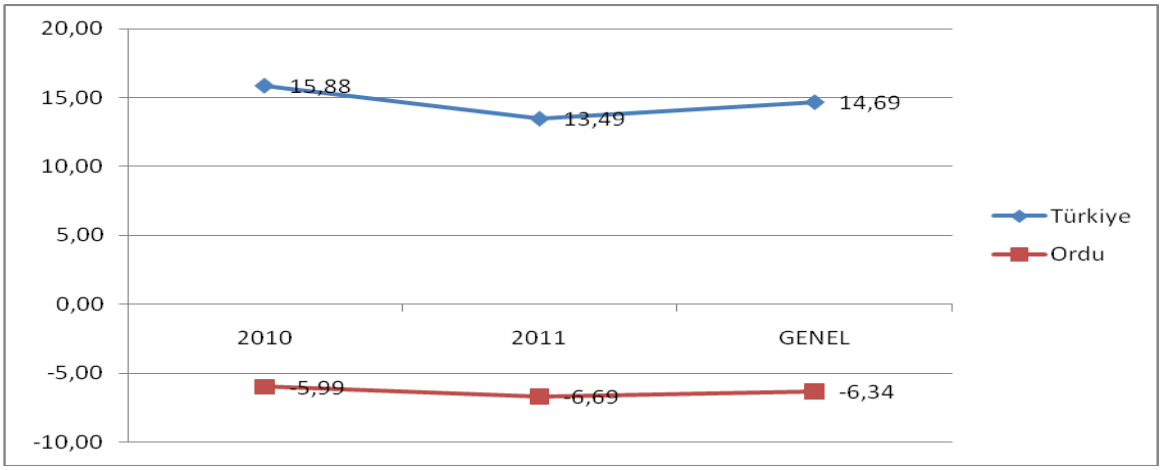

Kaynak: (TÜİK)

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Ordu ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (% 70,07) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Çalışma yaşı nüfusun en büyük oranda (% 28,84) ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Bunu ilköğretim ve ortaokul veya dengi okul mezunları (% 22,73) ile lise veya dengi okul mezunları (%21,04) izlemektedir. Ordu ilinde çalışma yaşı nüfusun toplam %5,09'u okuma yazma bilmeyen, %5,7'si ise okuma yazma bilmesine rağmen bir okul bitirmemiş olan nüfustan oluşmaktadır. Yüksek okul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece % 8,11'lik bir orana sahiptir. Ordu ilinde lise ve dengi okullardan başlayarak yüksek okul/üniversite mezunu olanların oranı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Yani Ordu ilindeki çalışma yaşı nüfus Türkiye genelindeki çalışma yaşı nüfustan daha düşük eğitimlidir.

Grafik 6. Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Ordu, 2011.

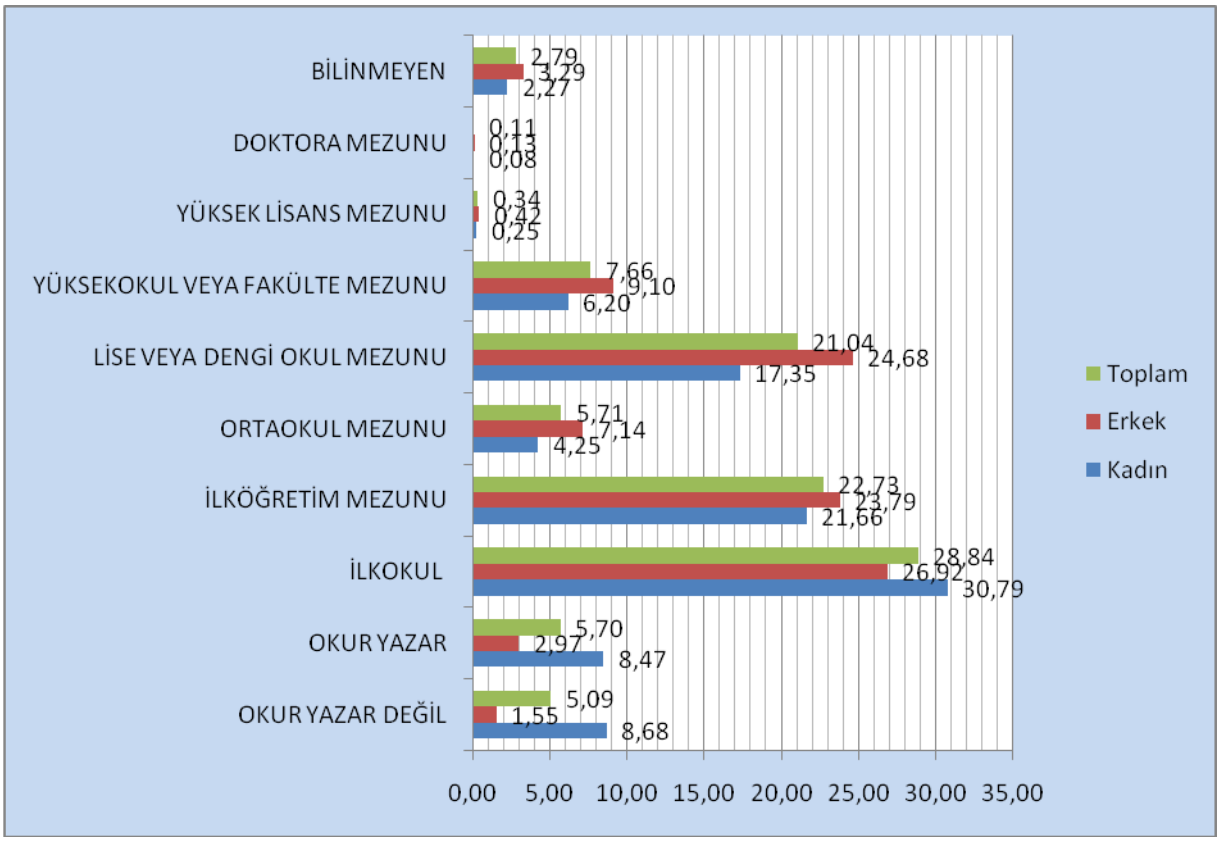

Kaynak: (TÜİK)

Türkiye genelindekine benzer bir şekilde Ordu'da da çalışma yaşı kadınlarla çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Bitirilen eğitim açısından kadınlarla erkekler arasındaki sayıya bakıldığında açının en dar olduğu eğitim seviyesi ilköğretim okullarıdır. Eğitim seviyesi yükseldikçe mezun olan çalışma yaşındaki kadın sayısı maalesef azalmaktadır. Ordu ilinde çalışma yaşındaki kadınların % 74'ü ortaokul veya dengi okullar ve altı eğitim seviyesindedir. Bu oran erkekler açısından bakıldığında % 62'dir.

Ordu ilinde 2011/2012 öğrenim yılında ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 43.126 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 24.209'dir.

Tablo 3. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, ORDU, 2011-2012.

ORTAÖĞRETİMDE OKUYAN ÖĞRENCİ SAYILARI						
	TÜRKİYE			ORDU		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
GENEL ORTAÖĞRETİM	1375231	1290835	2666066	8780	10137	18917
MESLEKİ ORTAÖĞRETİM	1151197	939023	2090220	13530	10679	24209
TOPLAM	2526428	2229858	4756286	22310	20816	43126

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2011-2012

2011-2012 döneminde Türkiye'de ortaöğretimde okuyan kişilerin %43'ü mesleki ortaöğretim kurumlarında okurken Ordu İlinde bu oran % 56'dır. Bu tablodan Ordu ilinde özellikle erkeklerde mesleki eğitime bir yönelme olduğu gözlenmektedir.

2011-2012 yılları arasındaki Ordu ili özelinde yine meslek ve teknik ortaöğretim okullarına sınıflara göre kayıtlı olan öğrencilerin sayısındaki artış dikkati çekmektedir. 4. Sınıfta okuyan öğrenci sayısı 4.410 iken 3. Sınıfta % 0,64 oranında, 2. Sınıfta %2,29 oranında, 1. Sınıfta ise %11,79 oranında artarak dikkate değer bir artış kaydetmiştir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK Hane halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Ancak bu verilerin büyük bölümü Ordu iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerini kapsayan TR90 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Ordu ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmaktadır. Ancak bu analiz mümkün olduğu ölçüde Ordu iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışacaktır.

TR90 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 1.930.000 kişi olduğu, 1.107.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan (1.036.000) veya işsiz (71.000) olarak yer aldığını (% 57,4), 823.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (% 42,6) görmek mümkündür.

Tablo 4 . Kurumsal Olmayan Nüfusun Cinsiyete Göre İşgücü Durumu (Düzey 2), 2011.

		15 ve DAHA YUKARI YAŞTAKİ NÜFUS	İŞGÜCÜ	İSTİHDAM EDİLENLER	İŞSİZ	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (%)	İŞSİZLİK ORANI (%)	İSTİHDAM ORANI (%)	İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAYAN NÜFUS
TÜRKİYE		**53.593**	**26.725**	**24.110**	**2.615**	**49,9**	**9,8**	**45,0**	**26.867**
TR90 *(Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)*	**TOPLAM**	1.930	1.107	1.036	71	57,4	6,4	53,7	823
	ERKEK	942	673	623	50	71,4	7,5	66,1	270
	BAYAN	988	434	414	21	44,0	4,7	41,9	554

Not 1) Rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
2) Rakamlar 1000 ile çarpılacaktır.

Kaynak: (TÜİK)

İŞGÜCÜNE KATILIM

Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının en büyük sorunlarından bir tanesi çalışma yaşı nüfusun, işgücüne katılım oranının düşük olmasıdır. Özellikle de kadınların işgücüne katılma oranlarındaki düşüklük, her ne kadar son bir kaç yılda az miktarda artmış ve 2011'de % 28,8'e ulaşmış olsa da hala Avrupa Birliği ortalamalarının çok altındadır.

Geniş yaş grubuna (15-55+ yaş) göre sivil nüfusa bakıldığında TR90 bölgesi için sivil nüfusun % 57,4'ü işgücüne katılmaktadır. Bu oranla bölge 2011 yılı için % 49,9 olan Türkiye ortalamasından 7-8 puan yüksek bir görünüm vermektedir. TR90 bölgesinde işgücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, işgücüne katılım oranı erkeklerde % 71,4'e kadar çıkarken kadınlarda oran % 44 ile Türkiye Genel ortalamasının üstündedir. Bu bölgede kadınların işgücüne katılımı 2011 yılında Türkiye'de % 28,8 olan kadınların işgücüne katılım oranından yüksek seviyede bulunmasına rağmen, yine de erkeklerle kadınlar arasında işgücüne katılım anlamında ciddi bir eşitsizliğe işaret etmektedir. Aradaki farkın bir sebebinin bölgede tarım sektörünün ağırlığı ve bu sektörde ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınlar olduğu düşünülebilir.

Bölgede işgücüne katılıma yaş açısından bakıldığında ise işgücüne katılımın 25-54 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde ve kadınlarda işgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı 35-54'tür.

Tablo 5. Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, TR90, 2011.(Bin)

	Toplam İşsiz	**Toplam İstihdam**	**Toplam İşgücü**
TR90: Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane			
Okuma yazma bilmeyen	0	112	113
Lise altı	33	631	664
Lise ve dengi meslek okulu	21	178	199
Yükseköğretim	17	115	131
Toplam	71	1.036	1.107

Kaynak: (TÜİK)

Eğitim durumuna göre işgücünün niteliğine bakıldığında, Türkiye'deki genel duruma paralel işgücünün ağırlıklı bölümünü % 61'lik bir oranla lise altı derecede eğitimliler oluşturmakta, bunu % 17'lik bir oranla lise ve dengi meslek okulu derecesinde eğitimliler takip etmektedir. TR 90 bölgesine ait işgücü içerisinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 10,8 iken yükseköğretim derecesinde eğitimlerinin bölgenin toplam işgücü içerisindeki oranı % 11,1'dır. İşgücünün ortalama eğitim durumunun düşük olması, bu grup işgücünün ve genellikle de eğitim durumu düşük olan kadınların katma değeri yüksek olmayan işlerde düşük ücretlerle çalışması anlamına gelmektedir (DPT, 2007: 33).

İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAYAN NÜFUS

2011 yılı verilerine göre Ordu ilinin de içerisinde yer aldığı TR90 bölgesinde işgücü dışında kalan nüfus 823.000 kişidir. Bu nüfusun %42,6'sının işgücü piyasası dışında kalması demektir. Bölgede işgücü dışında kalan kadınların oranı % 58,1 ile erkeklerinkinin (%33,9) iki katına yakındır.

Grafik 7. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR90 bölgesi (%)

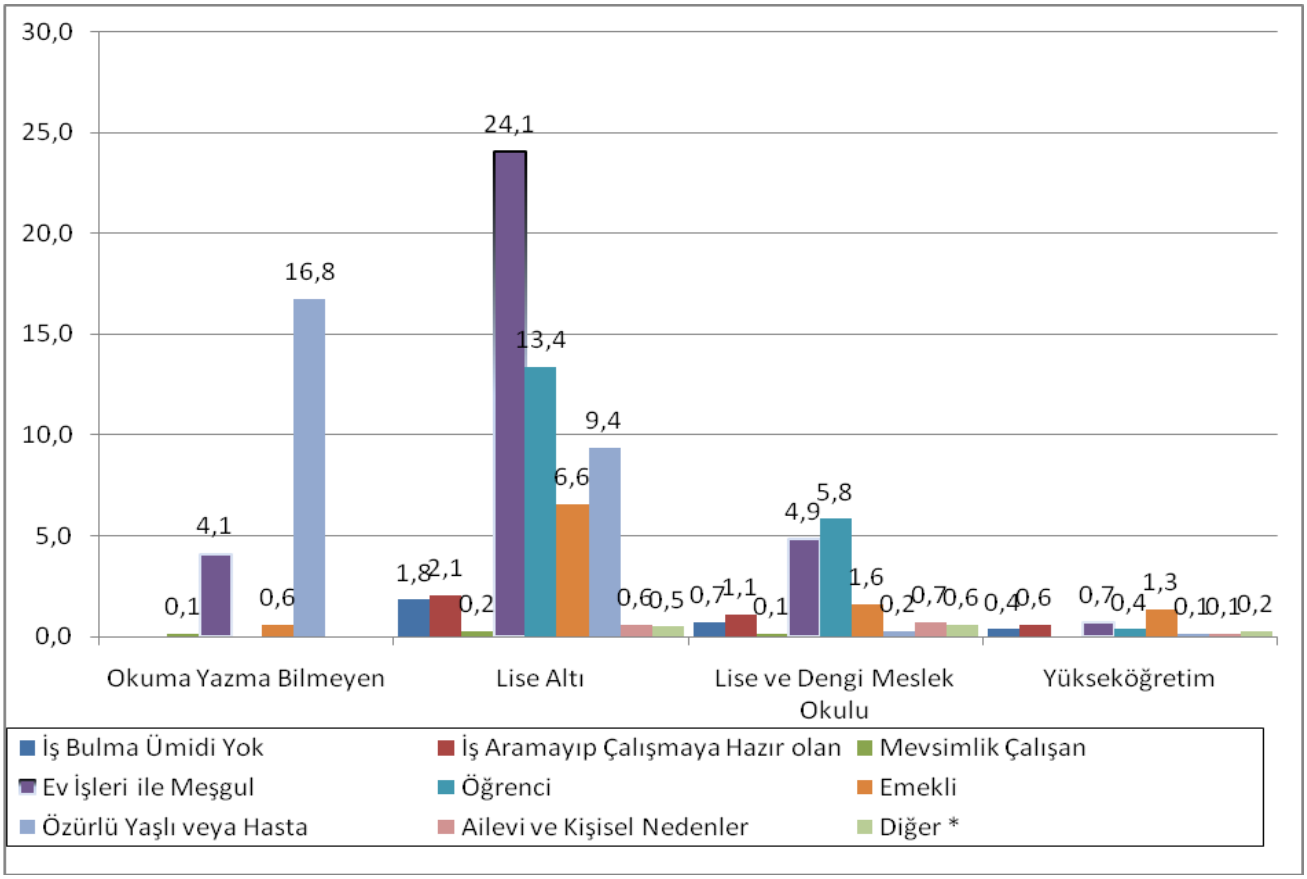

Kaynak: (TÜİK)

Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle nedene ve yaşa göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında TR90 bölgesinde ilk sırada gelen nedenin ev işleri ile meşgul olmak (%33,8) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada engelli, yaşlı veya hasta olmak (%26,5), üçüncü sırada ise öğrenci olmak (%19,6) gelmektedir. 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlar olduğunu göstermektedir.

Yine 2011 yılı itibariyle nedene ve eğitime göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında, TR90 bölgesinde ev işleri ile meşgul oldukları için işgücüne katılmayanların büyük çoğunluğunun (%71,2) lise altı eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, düşük düzeyde eğitime sahip olmaktan kaynaklanan bir şekilde ancak düşük ücretli işlerde çalışabilecek olması ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersiz ve yüksek ücretli olması nedeniyle kadınların birçoğunun çalışmak yerine ev kadını olarak kaldığını ve ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımıyla ilgilendiğini söylemek mümkündür.

İSTİHDAM

Tablo 6.Yıllar İtibariyle İstihdam Oranları.

	İşgücüne Katılma Oranı		İstihdam Oranı	
	Türkiye	TR90	Türkiye	TR90
2004	46,3	65,8	41,3	61,3
2005	46,4	63,7	41,5	60,2
2006	46,3	61,0	41,5	57,5
2007	46,2	59,2	41,5	55,3
2008	46,9	61,1	41,7	57,6
2009	47,9	60,7	41,2	57,0
2010	48,8	58,2	43,0	54,6
2011	49,9	57,4	45,0	53,7

Kaynak: TÜİK

2011 itibariyle Ordu ilinin de içinde yer aldığı TR90 bölgesinin istihdam oranı % 53,7'dir. Bölgede yaşayan erkeklerin % 66,1'i, kadınların ise sadece % 41,9'u çalışmaktadır. Bu bölge için yaş gruplarına göre istihdam işgücüne katılım oranlarıyla benzer bir özellik göstermektedir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu hem erkekler, hem de kadınlar için 35-54'tür. Bunu iki grup için de 25-34 yaş grubu izlemektedir.

2011 yılı itibariyle, TR90 bölgesindeki istihdamın % 8,1'ini okuma-yazma bilmeyenler, % 12'sini yüksek eğitimliler, %14,4'ünü lise ve dengi okul mezunları, % 65,5'ini ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen işgücünün tarımda (%92,6), yükseköğrenim mezunu işgücünün ise hizmet sektöründe (%88,3) yoğunlaştığını görmek mümkündür.

Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %10,8 iken, lise altında istihdam oranı %60,9'a, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %17,2'e ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %11,1'e yükselmektedir.

Tablo 7. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Okuma Yazma Bilmeyen	0,0	0,0	0,4	3,8	30,8	10,8
Lise Altı	2,4	3,2	11,8	30,6	13,0	60,9
Lise Ve Dengi Meslek Okulu	0,4	2,6	6,6	6,6	4,9	17,2
Yükseköğretim	0,0	1,1	4,2	4,9	0,9	11,1
Toplam	2,8	6,9	23,0	45,8	21,6	100,0

Kaynak: (TÜİK)

İstihdamın iktisadi faaliyet koluna, yani sektörlere, göre dağılımına bakıldığında TR90 bölgesindeki istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektörü yerine, tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Tarım sektörü TR90 bölgesinde toplam istihdamın % 53,8'ini kapsamakta, bunu % 31,9'luk istihdam yaratma oranıyla hizmet sektörü ve %14,8'le sanayi sektörü izlemektedir. Yıllar içinde bakıldığında tarım sektöründe istihdam oranının düşmekte olduğu açıkça görünmektedir. Ancak tarımdan kopan istihdamın tamamı sanayi ve hizmetler sektöründe kendine yer bulamamıştır. Tarımın çözülmesi sonucu Türkiye genelinde gözlenen kırsal işgücü azalışı, kırdan kente göç sonucunda beklenen vasfa sahip olmadığı için kentsel işgücüne katılamayan nüfusu arttırmıştır ve bu durum TR90 bölgesi için de geçerlidir. Bu bölge, sanayi sektörünün istihdamdaki payının Türkiye çapında en düşük olduğu bölgelerden biridir.

İşteki durum değişkeni açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların ve işveren veya kendi hesabına çalışanların ise tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. İşteki durum açısından ücretli veya yevmiyeli çalışma, diğer çalışma türlerinin her birinden neredeyse iki katı yaygındır. Tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların %77,4'ü ise kadınlardır.

Grafik 8. İşteki Duruma ve Meslek Grubuna Göre İstihdam Edilenler (bin), TR90 Bölgesi, 2011

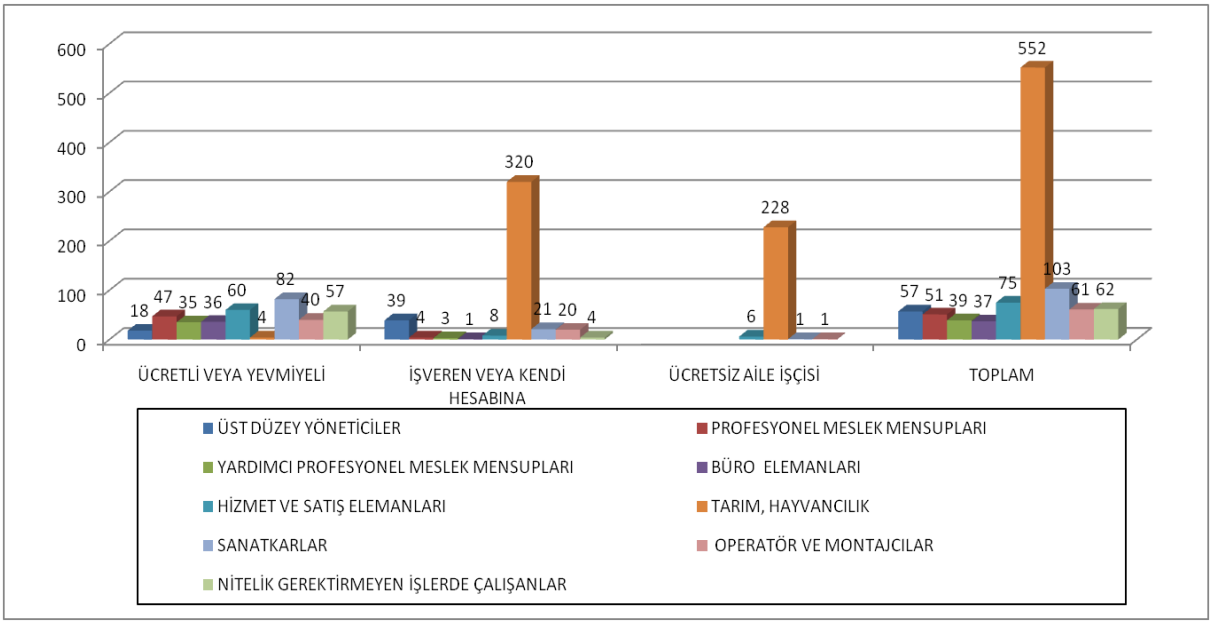

Kaynak: (TÜİK)

Tarım ve tarım dışı sektörleri olarak işteki duruma bakıldığında, tarım sektörüne işveren ve kendi hesabına çalışanlar ile ücretsiz aile işçiliğinin hakim olduğu görülmektedir. Bu durum sadece TR90 bölgesi için geçerli olmayıp Türkiye'ye genellenebilecek bir durumdur. Son yıllarda çözülmeye başlayan tarım sektöründen koparak kente göç eden nüfus, kentin beklediği niteliklere sahip olmadığı için işgücünün dışında kalmakta, bu da kentsel alanda işsizliğe neden olmaktadır.

Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TR90 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %53,8 oranıyla nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Bunu %10 oranıyla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve %7'lik bir oranla hizmet ve satış elemanları izlemektedir.

Grafik 9. Meslek Grubuna Göre İstihdam (%), TR90 bölgesi ve Türkiye

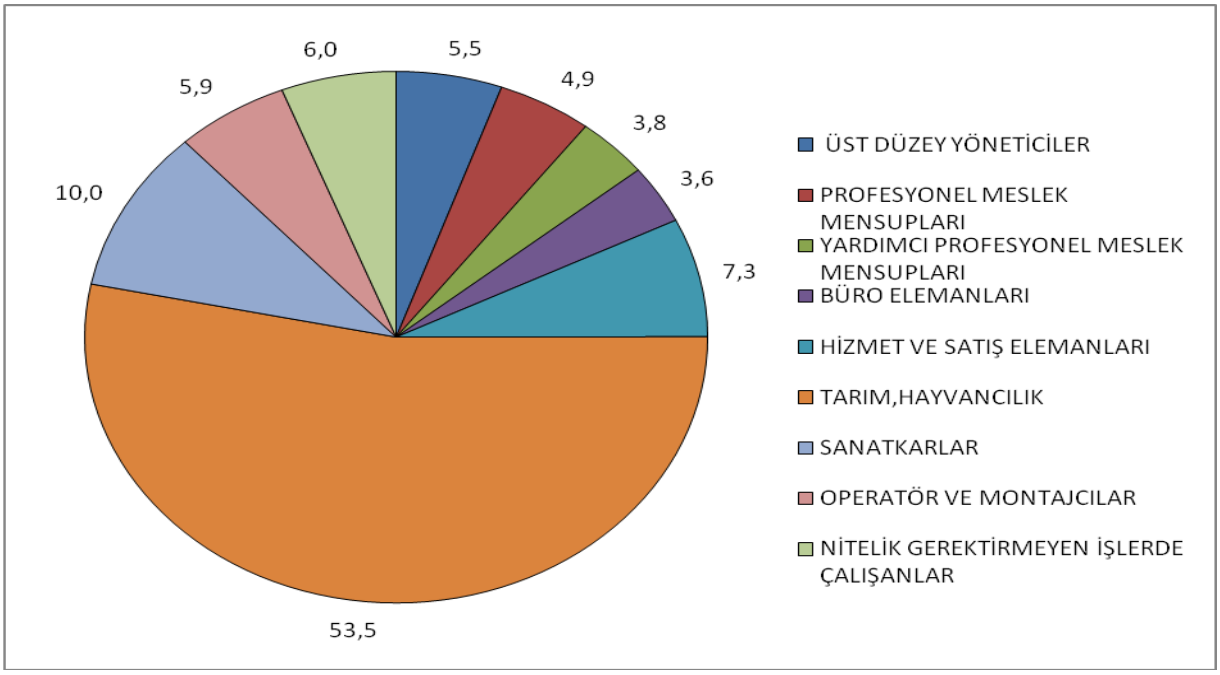

Kaynak: (TÜİK)

TR90 bölgesinde tarım dâhil istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%78,4) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %8,8'lik bir oranla 50 kişi üstü kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise 10-24 ve 25-49 kişi çalıştıran işyerleridir.

Grafik 10. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (Tarım Dâhil), TR90 Bölgesi, 2011.

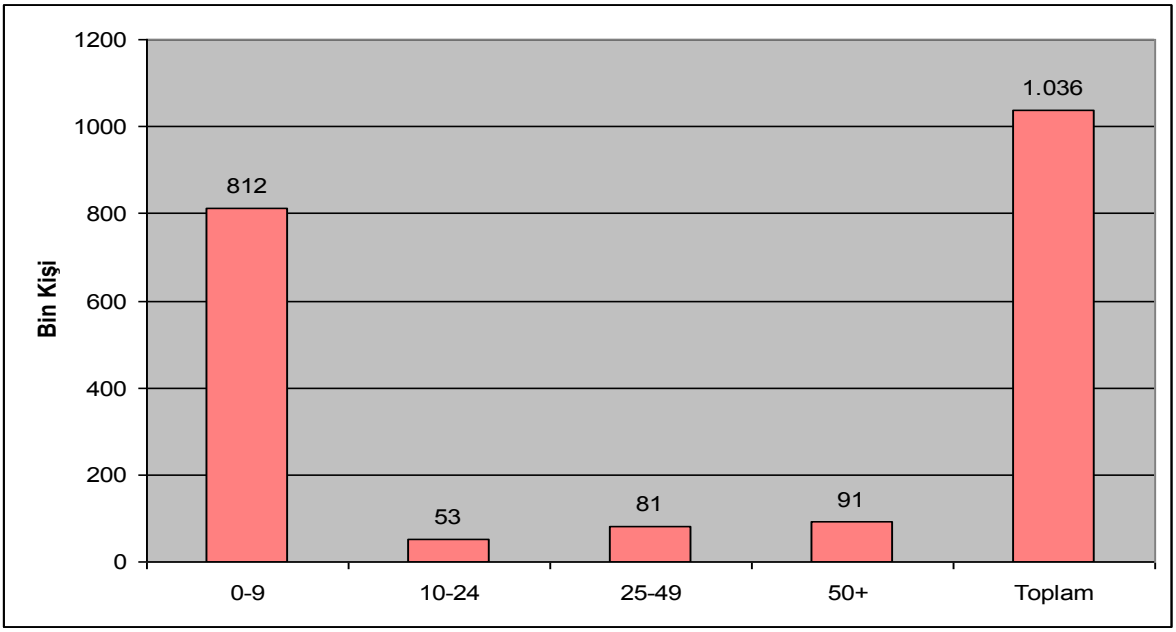

Kaynak: (TÜİK)

KAYIT DIŞI İSTIHDAM

Kayıt dışı istihdam hem TR90 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıt dışı istihdamda azalışa rağmen toplam istihdamın yaklaşık yarısı kayıt dışı çalışmaktadır. TR 90 bölgesinde durumun daha olumsuz olduğunu ve kayıt dışı istihdamın toplam istihdamdaki payının yüzde 50'den fazla olduğunu söylemek mümkündür: TR90 bölgesinde istihdamın % 61,8'i kayıt dışındadır. Kayıt dışı istihdamda yaş kategorileri arasında büyük farklar vardır. TR90 bölgesindeki 15-19 yaşındakilerin % 82,8'i, 55+ yaşındakilerin % 90,1'i kayıt dışı çalışmaktadır. Diğer yaş gruplarında ise bu oran Türkiye ortalamasına yakındır.

2011 yılı verilerine göre tarım sektöründeki istihdam TR90 bölgesindeki toplam istihdam içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu durum toplam kayıt dışı istihdam oranını artırıcı etkenlerden biri olarak düşünülmektedir.

İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında hem Türkiye, hem de bölgede kayıt dışı istihdam oranının en fazla olduğu sektörün tarım olduğu görünmektedir. Türkiye geneline kıyasla bölgede tarımın istihdamdaki payı daha yüksektir. Ancak TR90 bölgesinde bu sektörde çalışanların % 95,5'i kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede tarımdan sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla sanayi ve hizmetler sektörüdür. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı % 22,8 olarak görünmektedir.

Grafik 11. İktisadi Faaliyet ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR90, (2011)

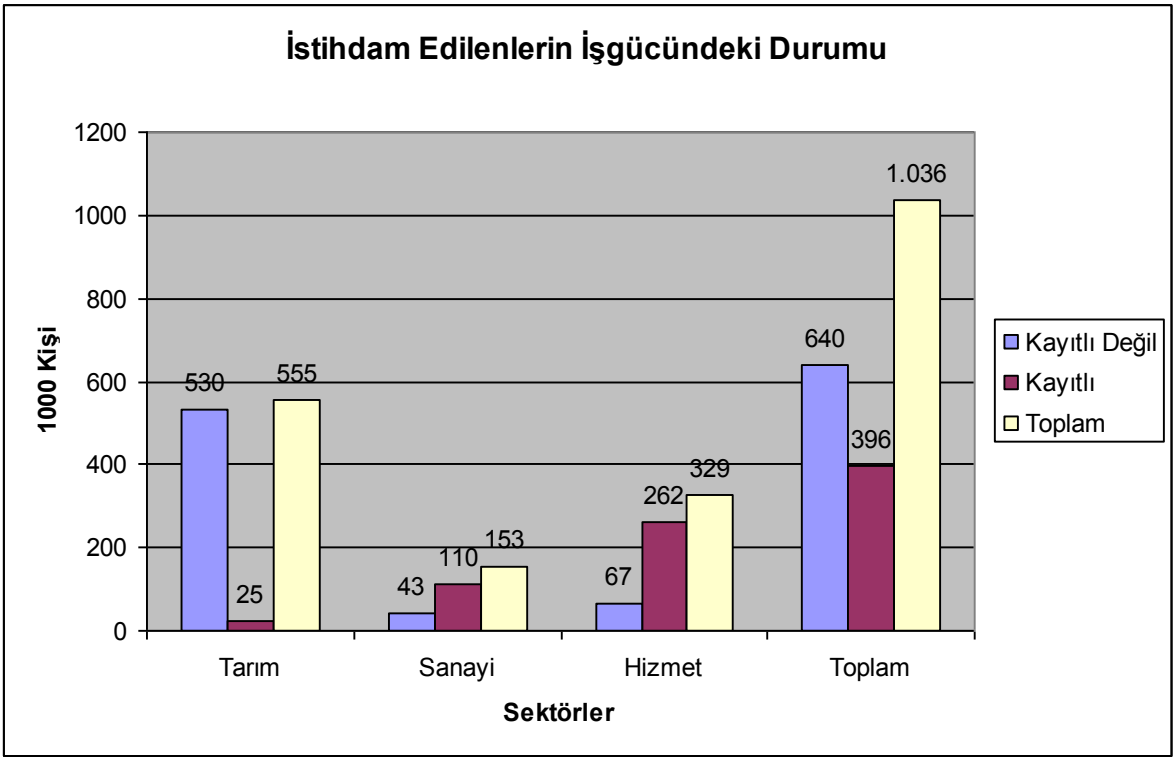

Kaynak: (TÜİK)

Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi toplam okuma yazma bilmeyenlerin % 95'inden fazlası kayıtdışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%72,4), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%34,3) ve yüksek öğretim mezunları (% 11,3) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma da azalmaktadır.

Grafik 12. Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, TR90, (2011)

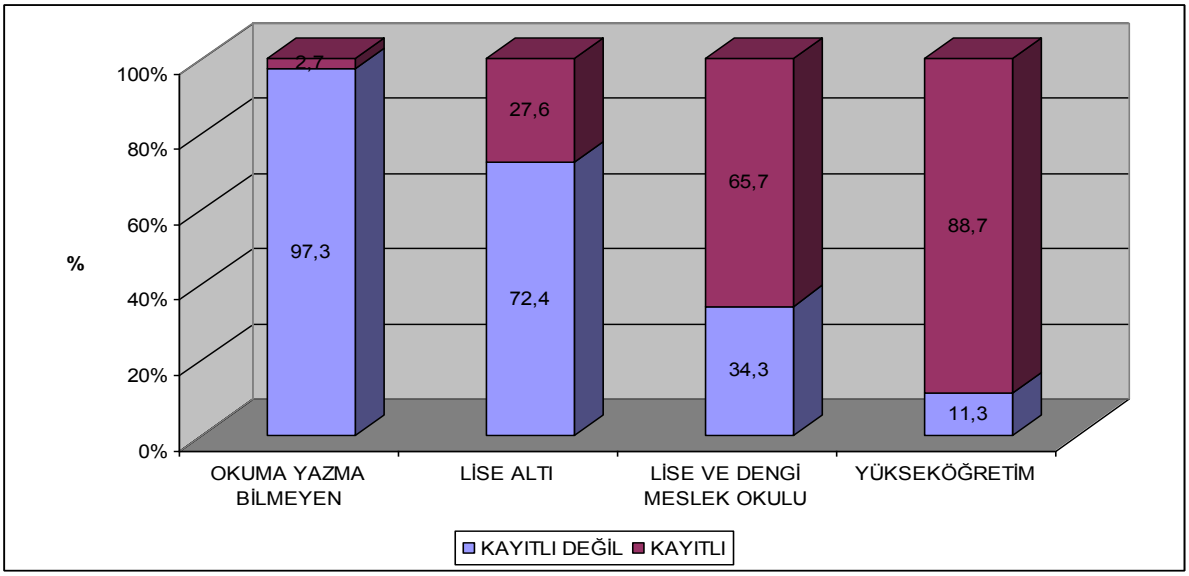

Kaynak: (TÜİK)

2011 verileri ışığında TR90 bölgesinde yaş ve kayıtlılık ilişkisine bakıldığında, Kayıtdışı istihdamda yaş kategorileri arasında büyük farklar vardır. TR90 bölgesindeki 15-19 yaşındakilerin % 82,8'i, 55+ yaşındakilerin % 90,1'i kayıtdışı çalışmaktadır. Diğer Yaş Gruplarında ise bu oran Türkiye ortalamasına yakındır.

Grafik 13. Yaş ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam, TR90 Bölgesi, (2011)

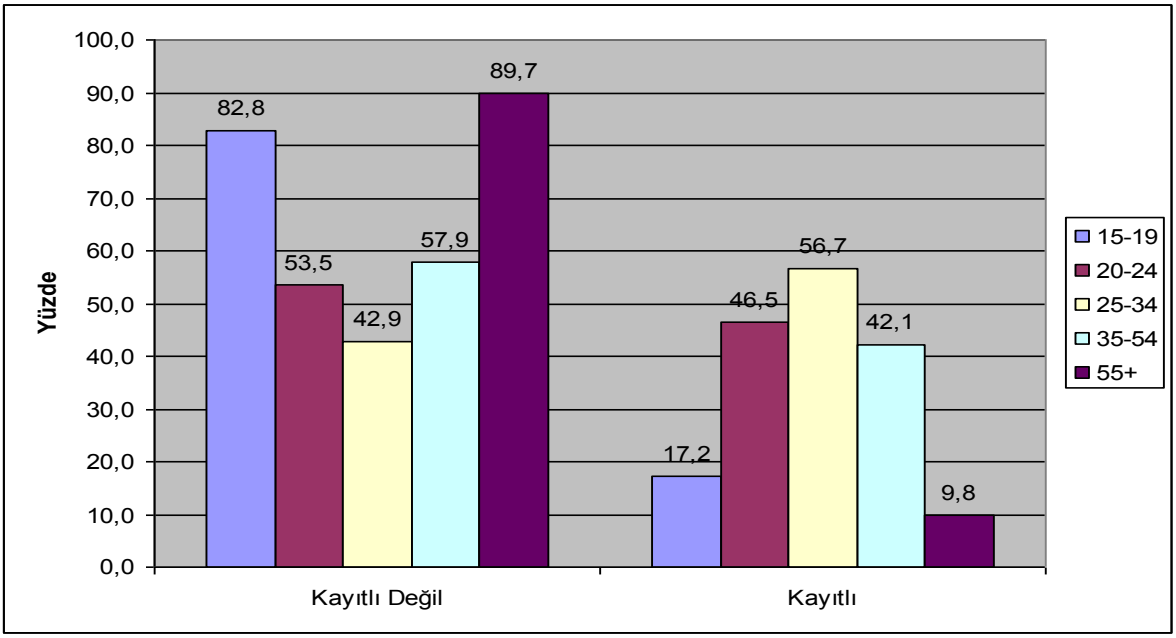

Kaynak: (TÜİK)

İŞSİZLİK

2011 istatistiklerine göre TR90 bölgesinde işsizlik oranı %6,4'tür. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %6,1, erkekler açısındansa %4,9'dur. Aslında 2011 rakamlarına göre TR90 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının altında kalmaktadır. Ordu %5,4 işsizlik oranıyla Türkiye genelindeki 81 il arasında işsizliğin en az olduğu 14. ildir.

Grafik 14. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye ve TR 90 Bölgesi.

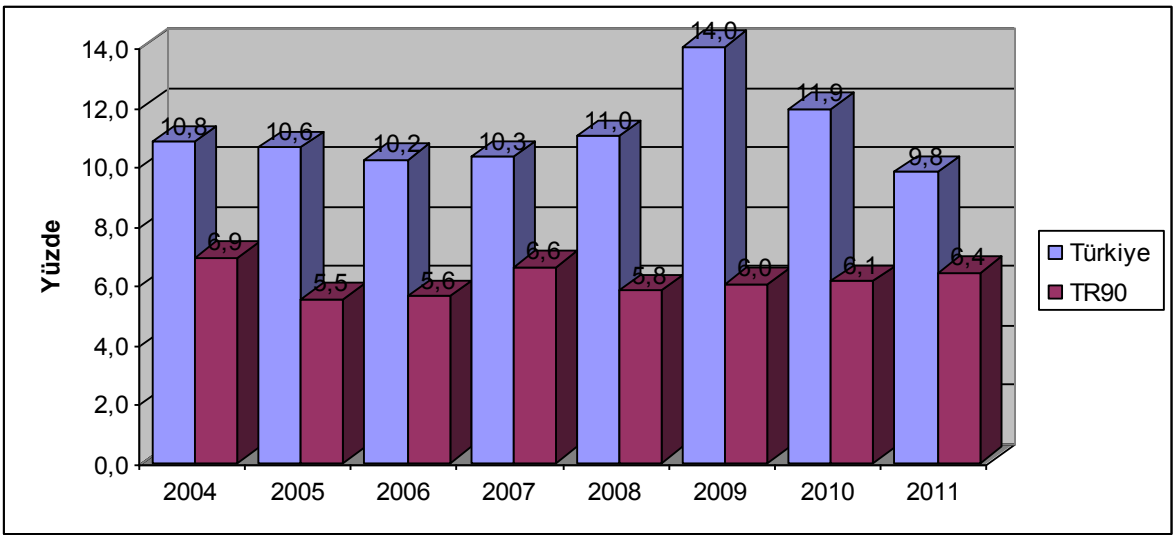

Kaynak: TÜİK

En genel hatlarıyla ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus artış hızı, göç ve eğitim işsizliği doğrudan etkileyen unsurlar arasında sayılabilir. Bölgede ve Türkiye'de işgücünü belirleyen en önemli faktörlerinden biri tarımdır ve işsizliğin tarım dışında daha yüksek olduğu görülmektedir:

Grafik 15. Geniş Yaş Grubuna ve Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011.

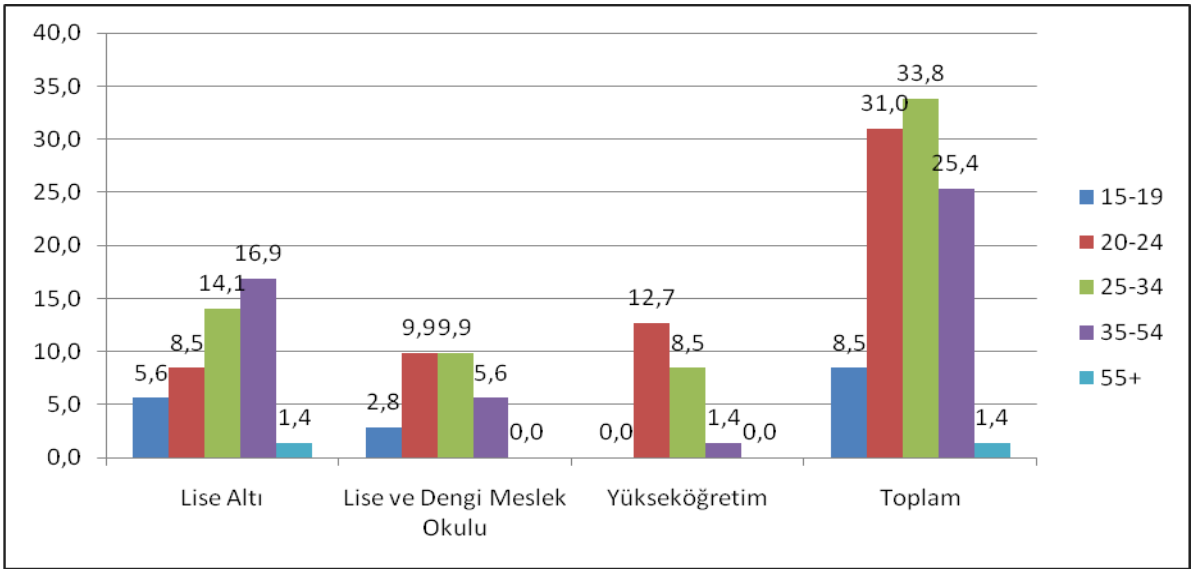

Kaynak: (TÜİK)

Grafik 21'den görülebileceği gibi, 2011 yılı verileri ışığında TR90 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu Eğitim grubu Lise Altı için (%16,9) 35-54 yaş grubu iken, Lise ve Dengi Okul Mezunları (% 15,1) için 20-24 ve 25-34 yaş grubudur. Yükseköğretim Mezunlarının ise % 12,7 ile en yüksek olduğu yaş grubu 20-24 yaş grubudur. Bu tabloya göre genç işsizler arasında en yüksek oranın yükseköğretim mezunlarına ait olduğu görülmektedir. Lise Altı işsizliği açısından ikinci sırada %14,1'lik bir oranla 25-34 yaş aralığı gelirken, Lise ve Dengi Okul Mezunları işsizliği açısından ikinci sırayı %5,6'lık oranla 35-54 yaş grubu almaktadır. Yükseköğretim Mezunlarının işsizliği açısından ise ikinci sırayı %8,5'lik oranla 25-34 yaş grubu almaktadır. Hem Lise Altı (%1,4), hem Lise ve Dengi Okul Mezunları (%0,006) hem de Yükseköğretim Mezunlarının (%0,005) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı % 1,4'tür.

Bekleme sürelerine göre işsizliğe bakıldığında, TR90 bölgesinde bir yıldan az süredir iş arayanların sayısının bir yıl ve daha uzun zamandır iş arayanların sayısı ile İş Bularak Başlamak İçin Bekleyenlerin Sayısının toplamından fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 16. Bekleme Sürelerine Göre İşsizlerin Oranı, TR90 bölgesi, 2011.

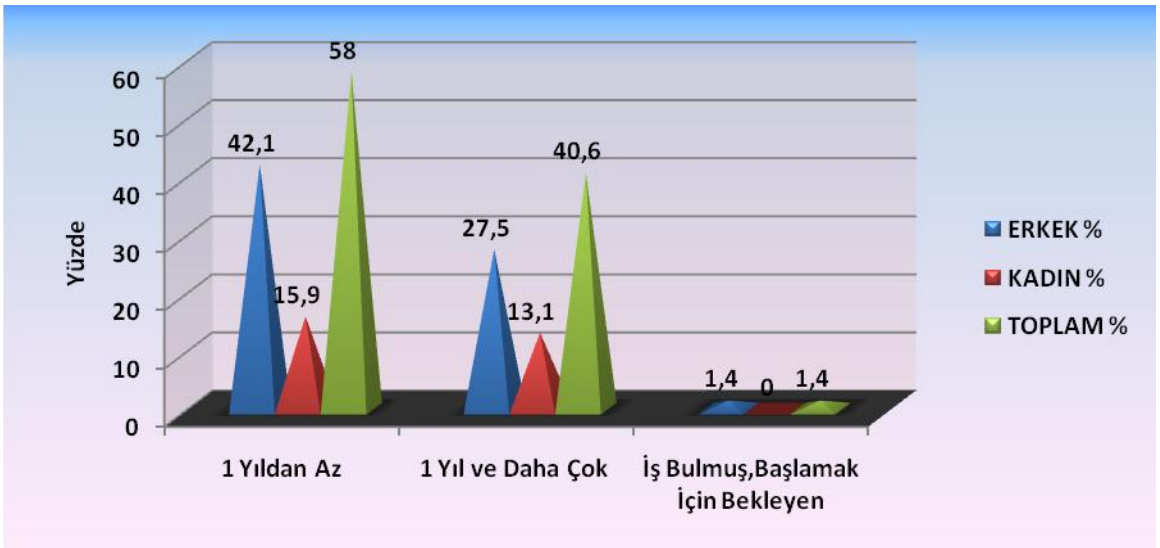

Kaynak: (TÜİK)

2011 yılı itibariyle yaş gruplarına göre işsizlik ödeneği başvurularına bakıldığında, Ordu ilinde yapılan toplam 1.908 başvurunun Türkiye genelinde yapılan başvuruların %0,43'ü olduğu söylenebilir. İl özelinde en çok başvurunun 30-34 yaş grubu erkek işsizler tarafından yapılmaktadır. Bunu 35-39 yaş grubuyla 25-29 yaş grubu izlemektedir. Kadın işsizler arasında ise işsizlik ödeneğine en çok başvuru yapan yaş grubu 25-29 yaş aralığındaki kadınlardır. Bunu 20-24 ve 35-39 yaş grupları izlemektedir.

Tablo 8. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, Türkiye ve Ordu, 2011.

Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları (2011)			
		Türkiye	Ordu
15-19	Erkek	1.472	1
	Kadın	694	5
20-24	Erkek	23.237	55
	Kadın	18.378	113
25-29	Erkek	70.336	229
	Kadın	33.797	229
30-34	Erkek	77.797	295
	Kadın	29.712	140
35-39	Erkek	58.067	250
	Kadın	20.020	83
40-44	Erkek	44.511	173
	Kadın	13.226	77
45-49	Erkek	30.049	148
	Kadın	6.928	40
50-54	Erkek	6.280	31
	Kadın	2.600	14
55-59	Erkek	2.665	18
	Kadın	710	5
60-64	Erkek	422	1
	Kadın	132	0
65+	Erkek	171	1
	Kadın	34	0
TOPLAM		441.238	1.908

Kaynak: İŞKUR

Ordu ili özelinde işsizlik ödeneği başvuruları sayılarına öğrenim durumuna göre bakıldığında, en fazla başvurunun ilköğretim seviyesinde eğitimli işsizler tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu ortaöğretim mezunu işsizler takip etmektedir.

Tablo 9. Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları (2011)

		Türkiye	Ordu
Okur Yazar Olmayan	**Erkek**	5.118	10
	Kadın	3.104	15
Okur Yazar	**Erkek**	3.822	10
	Kadın	1.602	7
İlköğretim	**Erkek**	179.366	658
	Kadın	45.367	250
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	**Erkek**	89.683	404
	Kadın	44.845	270
Önlisans	**Erkek**	14.302	60
	Kadın	13.579	82
Lisans	**Erkek**	21.698	60
	Kadın	16.721	81
Yüksek Lisans	**Erkek**	961	0
	Kadın	966	1
Doktora	**Erkek**	57	0
	Kadın	47	0
TOPLAM		**441.238**	**1.908**

Kaynak:İŞKUR

Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verilerine göre 2012 yılının Ocak-Aralık ayları arasında işsizlik sigortasına 7.441 kişi başvurmuş ve hak sahiplerine 4.878.016,49TL ödeme yapılmıştır.

İŞGÜCÜ PİYASASINDA KADINLAR

Türkiye genelinde kadınların işgücü piyasasındaki yeri olumlu bir düzeye sahip değildir. Yıllar içerisinde Türkiye genelinde kadınların işgücüne katılım oranında az da olsa bir artış görülmüş, bu oran 2011 yılında % 28,8'e yükselmiştir. Kentsel alanlarda kadın işgücüne katılım oranları kırsal alanlara göre daha düşüktür. Ancak kadınların işgücüne katılım oranlarının kırsal alanlarda daha

yüksek görünmesinin sebebi buradaki kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çoğunlukla tarım sektöründe çalışıyor olmalarıdır. Türkiye genelinde kadınlara ait istihdam oranı 2011 yılı için % 25,6'dır. Yani Türkiye'de her dört kadından üçü işgücü piyasası içerisinde yer almamakta, her dört kadından sadece biri çalışmaktadır. Bu oranlar Türkiye'ye ait işgücüne katılım ve istihdam oranlarının da bir bütün olarak düşmesine sebep olmaktadır. Kadınlar arasında işsizlik oranı 2011 yılı için erkeklerin çok üzerinde ve % 11,3 seviyesindedir.

TR90 bölgesi özelinde bakıldığında ise kadınların işgücüne katılım oranı %44, istihdam oranı ise %41,9'dir. Bölgede tarım istihdamının ağırlıklı yeri düşünüldüğünde, bu oranların Türkiye genelinden yüksek olması şaşırtıcı değildir. Bölgedeki kadınların %78,4'ü tarım, %14,7'si hizmet, %3,7'si de sanayi sektöründe çalışmaktadır (inşaat sektörü hizmetin içinde gösterilmiştir). Bölgede kadın işsizliği ise %4,7'lik bir oranla Türkiye genelinden daha düşüktür.

Tablo 10. TR90 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2011.

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Geniş yaş grubuna göre nüfus	97	87	184	336	283	988
Geniş yaş grubuna göre işgücü	14	40	94	193	92	434
İşgücüne katılım (%)	14,9	46,3	51,2	57,4	32,6	44
İstihdam (%)	13,4	35,3	48,1	56,3	32,6	41,9
İşsizlik (%)	10	23,6	6,1	2	0	4,7

Kaynak: (TÜİK)

2011 verilerine göre bölgede kadınların işgücüne katılmama sebeplerinin başında ev işleri ile meşgul olmak (% 59) gelmektedir. Bu sebep, büyük ölçüde çocuk bakımı hizmetlerinin yetersizliği veya pahalılığı ve/veya ailede yaşlı ve hasta aile bireyleri gibi bakıma ihtiyaç duyan bireylerin sorumluluğunun kadınlar üzerinde olmasıyla ilişkilidir. Bu tür geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yanı sıra Türkiye'de genel olarak kadınların işgücüne katılmadığı gerçeği TR90 bölgesinde de karşılık bulabilmektedir.

Grafik 17. TR90 Bölgesinde Kadınların Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2011.

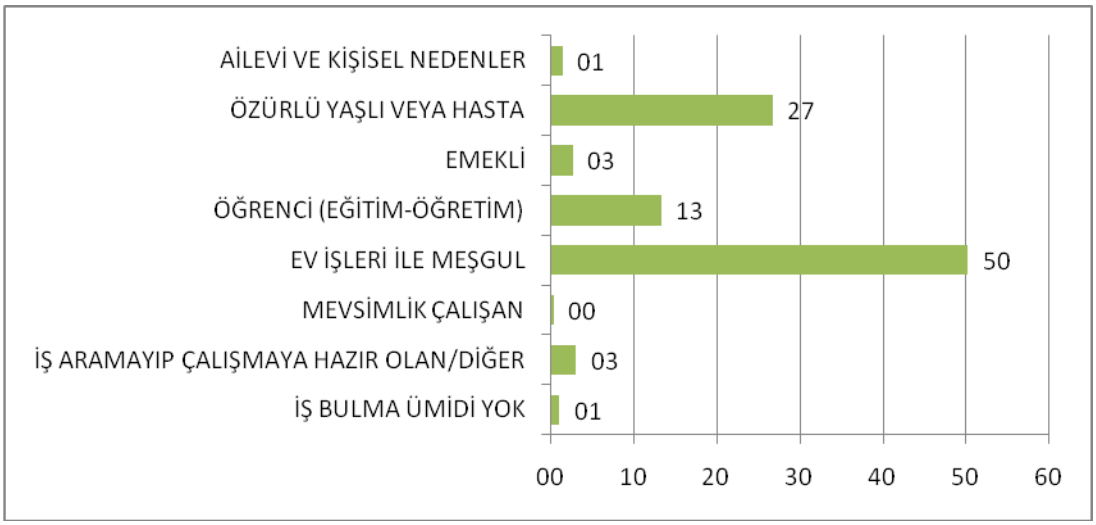

Kaynak:TÜİK

TR90 bölgesinde kadınların kayıtdışı çalışma oranı (% 82,6) ile erkeklerin kayıtdışı çalışma oranının (% 47,8) neredeyse iki katından fazladır. Tarım dışı sektörlerde kayıtdışı çalışma oranına göre cinsiyetler kıyaslandığında aradaki makasın daralmakta olduğu görünmektedir. Bu sektörlerde kadınların % 23,9'u, erkeklerin ise % 22,6'sı kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 18. Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı (%), TR90, 2011.

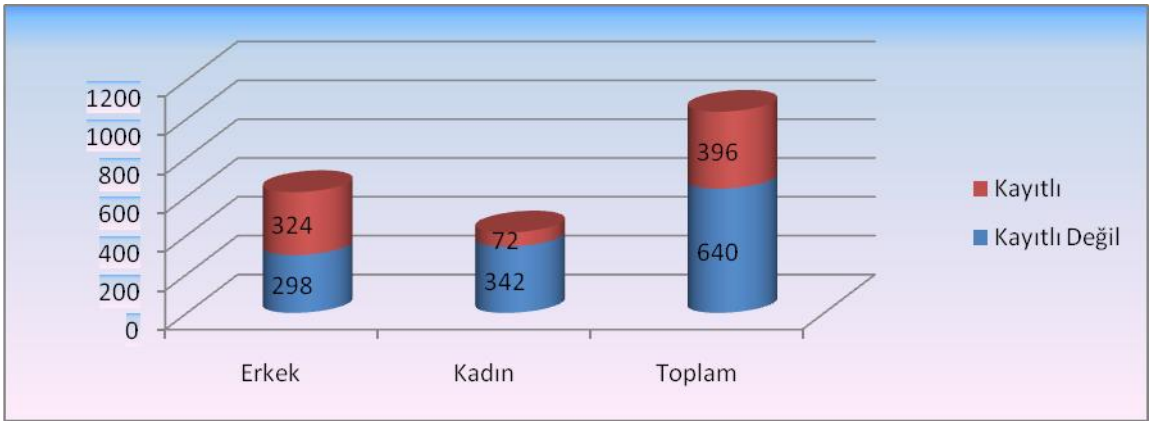

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verileri ışığında, TR90 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, kadınlar arasında işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun % 15,1'lik bir oranla 20-24 yaş grubu olduğu, bunu % 9,7 ile 25-34 yaş grubunun izlediği görülmektedir.

Tablo 11.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011.

İşsizlik Oranları (%)						
	Yaş Grubu					Toplam (15+)
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	
Toplam	17,3	23,8	9,2	3,6	0,4	6,4
Erkek	22,5	24	10,9	4,6	0,7	7,5
Kadın	10	23,6	6,1	2	0	4,7

Kaynak:TÜİK

2012 yılı Ordu İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Ordu ili özelinde tarım-dışı ekonomik faaliyet alanlarına bakıldığında, kadınlar arasında en fazla icra edilen mesleğin genel anlamıyla beden işçiliği ve muhasebecilik olduğu görülmektedir. Bunları temizlik faaliyetlerinde beden işçiliği, satış elemanı, hemşirelik ve sekreterlik izlemektedir.

Grafik 19. Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Ordu, 2012.

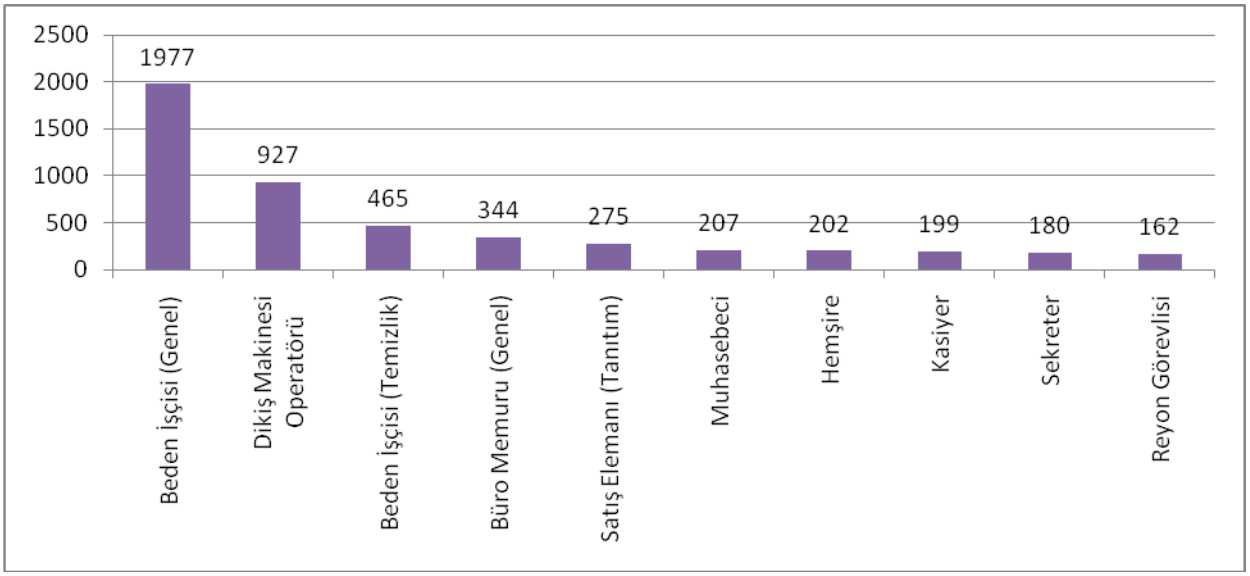

Kaynak: Ordu İPA 2012

İŞGÜCÜ PİYASASINDA GENÇLER

Türkiye genelinde işgücü piyasasındaki endişe verici bir diğer unsur gençlerin istihdamı ve genç işsizliğidir. Kadınların iş piyasasındaki yeri konusunda olduğu gibi, Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında bu durumun da her sene altı çizilmektedir.

2011 yılı verileri ışığında TR90 bölgesindeki gençlerin (15-24 yaş grubu) işgücü piyasasındaki yerine bakıldığında, gençlerin işgücüne katılım oranının % 35,1, istihdam oranının ise %27,3 olduğu görülebilir. Bölgedeki işsizlerin % 39'unu gençlerin oluşturmaktadır; gençler arasındaki işsizlik oranı ise % 22,1'dir.

Tablo 12. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TR90 Bölgesi, 2011.

	Okuma Yazma Bilmeyen	Lise Altı	Lise ve Dengi Meslek Okulu	Yüksek Öğretim	TOPLAM (15-24 yaş)
15-24 yaş nüfus (bin)	4	223	109	29	365
15-24 yaş işgücü (bin)	0	67	41	20	128
İşgücüne katılım (%)	3,8	30,1	37,1	70,3	35,1
İstidam oranı (%)	2,6	25,8	28,4	38,6	27
İşsizlik oranı (%)	31,8	14,3	23,5	45,1	22,1

Kaynak: TÜİK

İşgücüne dâhil olmama nedenlerini 15-24 yaş arası grubu özelinde bakıldığında, erkeklerin % 78,7'inin eğitim-öğrenim nedeni ile, kadınların ise % 56,2'sinin eğitim-öğrenim ikinci olarak da % 30 oranında ev işleri ile meşguliyet nedeniyle işgücüne dahil olmadıkları görülmektedir. 15-24 yaş arası grupta eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmama oranı % 66,3'dür.

Grafik 20. Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri

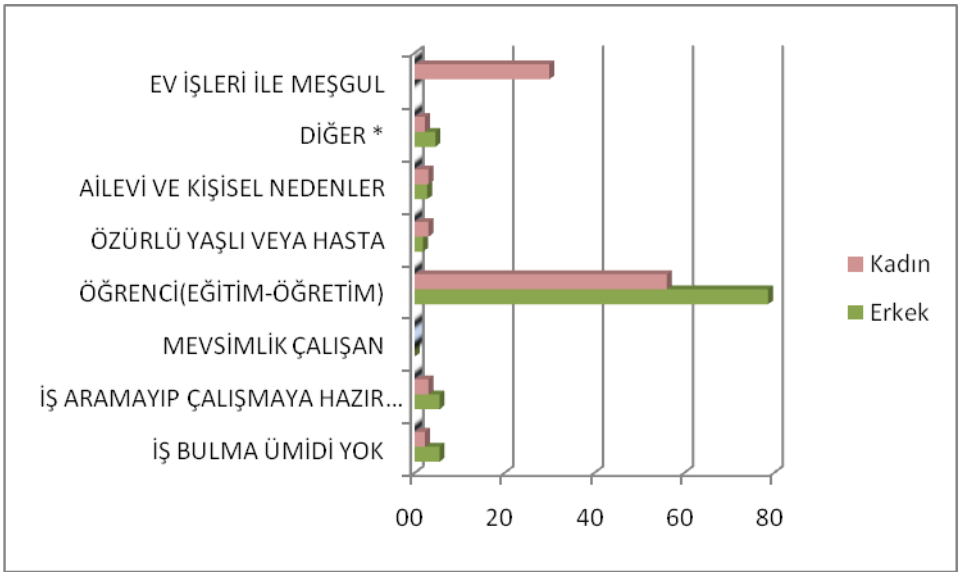

Kaynak: TÜİK

Geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun hem kadınlar, hem de erkekler için 20-24 yaş grubu olduğu görülmektedir. Bunda henüz öğrenciliğine devam edenlerin yanı sıra tecrübesizlikten kaynaklı iş bulma problemi yaşayan gençlerin etkisi büyüktür.

Grafik 21. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR90 Bölgesi, 2011.

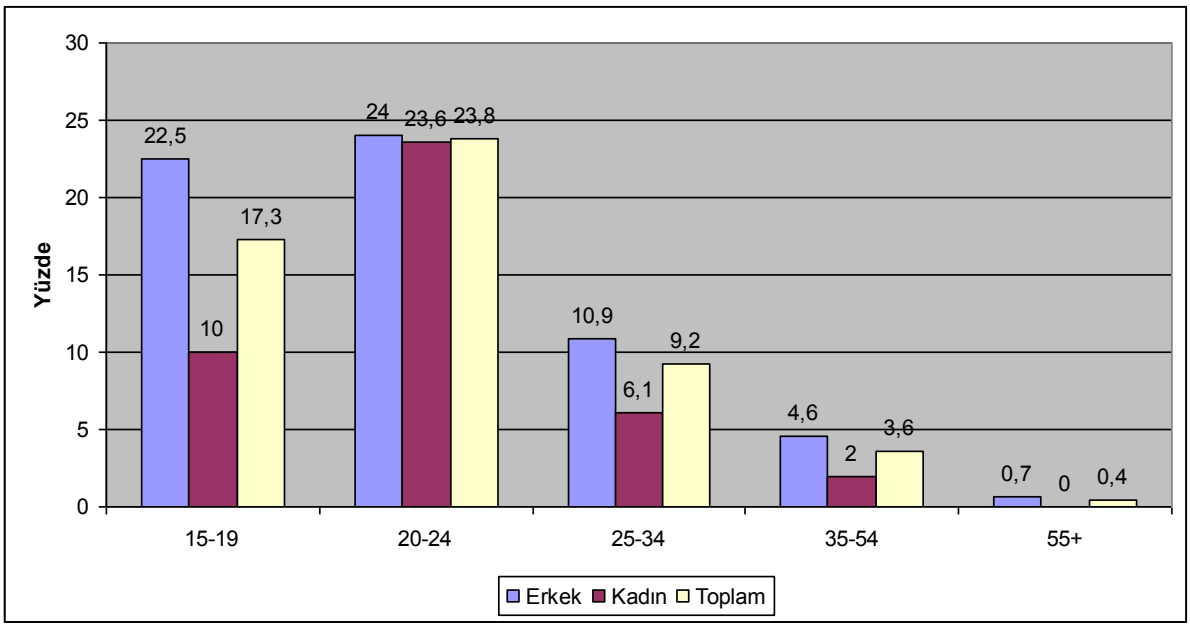

Kaynak: TÜİK

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu bölümde Türkiye İş Kurumu 2011 İstatistik Yıllığı verileri ile 2012 yılının ilk on ayına ilişkin Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Ordu ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme

kursları özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

2012 yılının sonu itibariyle Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Ordu'da kuruma kayıtlı 16.141 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %7,3'ü engellilerden, yarısına yakını ise 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %19,7'si Yüksek öğrenimlidir.

2012 yılına ait istatistikler incelendiğinde, Ordu'da 2012 yılında yapılan 2.013 kuruma başvurunun 588'i iş gücü piyasasına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında ise özürlü vatandaşlarımızın 47 başvurusuna karşılık 17 özürlü birey 2012 yılında işgücü piyasasına dahil olmuştur.

Türkiye geneli 2011 yılı istatistiklerine bakıldığında ise kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 1.398.355 başvuruya karşılık 363.672 kişi istihdam edilmiştir3. Türkiye genelinde özürlü vatandaşlara yönelik işe yerleştirme ve başvuru istatistiklerine bakıldığında ise 2011 yılında alınan 35.151 iş başvurusuna karşılık 38.349 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirme sayısının başvuru sayısından fazla olma nedenleri arasında, önceki yıllardan devir eden istatistikler ile yıl içinde uygulanan bir takım teşvik politikaları yer almaktadır.

Tablo 13. Başvuru ve İşe Yerleştirme İstatistikleri, Ordu, 2011.

	İşe Yerleştirmeler					
	2011			**2012**		
Sosyal Durum	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Normal	95	93	188	202	370	572
Özürlü	0	1	1	7	9	16
Eski Hükümlü	0	0	0	0	0	0
Genel Toplam	**95**	**94**	**189**	**209**	**379**	**588**
	Başvuru					
Normal	461	406	867	1152	811	1963
Özürlü	36	31	67	37	10	47
Eski Hükümlü	0	0	0	3	0	3
Genel Toplam	**497**	**437**	**934**	**1192**	**821**	**2013**

Kaynak: Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

2011 yılı verileri 2012 verilerine oranla işgücü faaliyetlerini daha detaylı incelemeye olanak tanıdığı için bu verileri de incelemekte yarar görülmektedir. 2011 verilerine göre Türkiye genelinde

[3] Türkiye İş Kurumu İstatistik Yıllığı-2011

tarım ve tarımdışı ve kamu ve özel işyerleri açısından toplam 660.623 açık iş olduğu belirtilmiştir. Ordu iline bakıldığında bu sayının 2784 olduğu görülmektedir. Yani 2011 yılı itibariyle Ordu ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %0,4'ü civarındadır. Ordu ili özelindeki açık işlerin %97,4 tarımdışı, %2,6'sı tarım sektörlerinde bulunmaktadır. Açık işlerin ağırlıklı olarak tarımdışı sektörde yer alıyor olması, tarım sektöründe çalışanların çoğunlukla ücretsiz aile işçisi olmasıyla açıklanabilir. Kamu sektörü-özel sektör açısından bakıldığında ise Ordu ilinde toplam açık işlerin %84,6'sının özel sektörde, %15,4'inin de kamu sektörüne olduğu görülmektedir.

Tablo 14.Tarım ve Tarım Dışı Açık İşler, Türkiye Geneli ve Ordu İli, 2011.

Tarım ve Tarımdışı Açık İşler (2011)							
	Tarım Dışı			Tarım İçi			Genel Toplam
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	
Türkiye	651.353	58.542	592.811	9.270	6.094	3.176	660.623
Ordu	2.711	356	2.355	73	73	0	2.784

Kaynak:İŞKUR

Ordu ilinde 2011 yılı itibariyle toplam işe başvuru sayısının 7.946 olduğu görülmektedir. Bu, Türkiye genelinde yapılan başvuruların %0,4'ünü oluşturmaktadır. Yaş açısından bakıldığında, İşe yerleşenlerin en çok 20-24 yaş grubu tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu 25-29 yaş grubu ile 30-34 yaş grubu izlemektedir. Hem Türkiye genelinde, hem de Ordu ilinde 15-19 yaş grubu hariç yaş arttıkça işe yerleşenlerin azaldığı görülmektedir. 15-19 yaş grubu tüm İşe yerleşenleri %1,8'si ile en fazla İşe Yerleştirme yapılan yaş grubu sıralamasında 5.sırada gelmektedir. Eğitim durumuna göre İstihdam sayılarına bakıldığında ise Ordu ili için en fazla İşe Yerleştirmenin %57'lik bir oranla ilköğretim mezunları tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu Oran Türkiye Ortalamasının üzerindedir. İstihdam sayıları bakımından ilköğretim mezunlarını %30 ile ortaöğretim mezunları takip etmektedir.

Bu başvuru sayıları ışığında Ordu ilinde 2011 yılı itibariyle yapılan işe yerleştirmelerde toplam 2045 kişinin bir işe yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Yani başvuru yapanlar arasından 5901 kişi işe yerleştirilememiştir. Toplam yerleştirmenin %96'sı tarımdışı, %4'ü ise tarım sektörlerinde gerçekleşmiştir. İşe yerleşenlerin %56'sı erkek, %44'ü kadındır.

Tablo 15. Tarım ve Tarımdışı İşe Yerleştirilenler, Türkiye ve Ordu ili, 2011

Tarım ve Tarım Dışı İşe Yerleştirenler (2011)									
	Tarım Dışı			Tarım İçi			Genel Toplam		
	E	K	Toplam	E	K	Toplam	E	K	Toplam
Türkiye	255.912	99.855	355.767	6.052	1.853	7.905	261.964	101.708	363.672
Ordu	1.076	897	1.973	65	7	72	1.141	904	2.045

Kaynak:TÜİK

2011 yılı itibariyle Ordu ilinde yaş gruplarına göre işe yerleştirmelere bakıldığında, işe yerleşenlerin en büyük çoğunluğunun toplam %26,7'lik bir oranla 20-24 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bunu %21,1'lik oranla 25-29 yaş grubu ve % 17'lik bir oranla 30-34 yaş grubu izlemektedir. 2011 Türkiye geneli istatistikleriyle aynı dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 16. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Ordu İli, 2011

Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler					
		Kişi		Yüzde (%)	
		Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye
15 - 19	Erkek	91	14.548	4,45	4
	Kadın	130	8.275	6,36	2,28
20 -24	Erkek	289	62.576	14,13	17,21
	Kadın	257	26.543	12,57	7,3
25 -29	Erkek	274	64.140	13,4	17,64
	Kadın	158	20.786	7,73	5,72
30 - 34	Erkek	192	47.250	9,39	12,99
	Kadın	157	17.341	7,68	4,77
35-39	Erkek	134	30.922	6,55	8,5
	Kadın	107	13.525	5,23	3,72
40 - 44	Erkek	78	20.240	3,81	5,57
	Kadın	58	8.531	2,84	2,35
45-49	Erkek	45	14.099	2,2	3,88
	Kadın	30	4.634	1,47	1,27
50-54	Erkek	19	5.027	0,93	1,38
	Kadın	5	1.502	0,24	0,41
55-59	Erkek	14	2.308	0,68	0,63
	Kadın	2	447	0,1	0,12
60-64	Erkek	5	666	0,24	0,18
	Kadın	0	105	0	0,03
65+	Erkek	0	188	0	0,05
	Kadın	0	19	0	0,01
Toplam	Erkek	1141	261.964	55,79	72,03
	Kadın	904	101.708	44,21	27,97
	Toplam	2045	363.672	100	100

Kaynak: İŞKUR İstatistik Yıllığı-2011 ve Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

2011 yılında eğitim durumuna göre işe yerleştirmelere bakıldığındaysa toplam yerleştirmelerin %29,6'sıyla erkek ilköğretim mezunları ve %27,2'siyle kadın ilköğretim mezunları için yapılmış olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Eğitim durumu ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Ordu İli, 2011

Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler					
		Kişi		Yüzde (%)	
		Türkiye	ORDU	Türkiye	ORDU
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	18	3.833	0,88	1,05
	Kadın	18	1.958	0,88	0,54
Okur-Yazar Olanlar	Erkek	27	9.844	1,32	2,71
	Kadın	3	5.102	0,15	1,40
İlköğretim	Erkek	605	145.898	29,58	40,12
	Kadın	556	52.444	27,19	14,42

Ortaöğretim	**Erkek**	385	80.434	18,83	22,12
	Kadın	227	29.175	11,10	8,02
Önlisans	**Erkek**	68	14.554	3,33	4,00
	Kadın	67	8.155	3,28	2,24
Lisans	**Erkek**	38	7.232	1,86	1,99
	Kadın	33	4.749	1,61	1,31
Yüksek Lisans	**Erkek**	0	160	0,00	0,04
	Kadın	0	122	0,00	0,03
Doktora	**Erkek**	0	9	0,00	0,00
	Kadın	0	3	0,00	0,00
Toplam	**Erkek**	1.141	261.964	55,79	72,03
	Kadın	904	101.708	44,21	27,97
	Toplam	2.045	363.672	100,00	100,00

Kaynak: İŞKUR İstatistik Yıllığı-2011 ve Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılına ilişkin işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde Ordu ilinde toplam 16.582 başvuru olduğu görülmektedir. Alınan açık iş sayısı 6276 iken, toplam işe yerleştirme 3796 kişi olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleştirmeler ağırlıklı olarak özel sektörde gerçekleşmektedir. Toplam başvuru içerisinde işe yerleştirilebilenlerin oranının %23 civarında olması, işgücü arzı ile talep arasında hala bir açığın var olduğunu göstermektedir.

Tablo 18. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Ordu, 2012

Başvuru			**Kayıtlı İşsiz**			**İşe Yerleştirme**		
Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
8975	7607	16582	8698	7443	16141	1688	2108	3796

Kaynak: Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Mesleklere göre kayıtlı işsizlere ilişkin istatistiklere bakıldığında beden işçisi (genel), büro memuru(genel), satış elemanı (tanıtım), beden işçisi (temizlik) ve sekreter sırasıyla ilk beşte yer almaktadır. Alınan açık iş talepleri incelendiğinde ise, Beden İşçisi (Genel), Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (Temizlik), Çağrı Merkezi Görevlisi ve Satış Elemanı (Tanıtım) ilk sıralarda gelmektedir ve bu meslekler toplam talebin %58,1'ine karşılık gelmektedir. İşe yerleştirme verilerine göre ise, Beden İşçisi (Genel), Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Çağrı Merkezi Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) ve Büro İşçisi meslekleri toplam işe yerleştirmelerin % 64,3'ünü oluşturmaktadır. Alınan talepler ve işe yerleştirmelere bakıldığında genel anlamda talep edilen mesleklerin mevcut işsizler arasından karşılanmasında sorun yaşanmadığı fakat Şoför (Yük Taşıma) , Elektrik Teknisyeni, Reyon Görevlisi ile Pazarlamacıya (satış temsilcisi) olan talebin yeterince karşılanmadığı görülmektedir. Şoför (Yük Taşıma) için 92 olan açık iş talebinden 44'ü işe yerleşmişken ve hâlihazırda 338 kayıtlı işsiz bulunmaktadır ve bu meslek için işveren ya da iş arayanların bir takım isteklerinin karşılanabileceği ortamın oluşmadığının göstergesidir. Elektrik Teknisyeni olan 86 talebe karşılık 113 kayıtlı işsiz var iken bunlardan da 16'sı işe yerleştirilmiştir. Bu durumda mevcut talebin karşılanmasında sorunlar olabileceğini işaret etmektedir. Pazarlamacıya (satış temsilcisi) olan 68 açık iş talebine karşın 164 kayıtlı işsiz var iken bunların arasından 13'ü işe yerleşebilmiştir. Diğer üç meslekte olduğu gibi, pazarlamacıya olan talep ve arzın eşleşmesinde işe başvuracak nitelikte eleman bulunamaması ya da işverence önerilen şartların olumsuz değerlendirilmesi olabilir.

Tablo 19. Mesleklere göre Açık İş, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler

Açık İş			İşe Yerleştirme			Kayıtlı İşsiz		
Meslekler	**Sayı**	**Oran**	**Meslekler**	**Sayı**	**Oran**	**Meslekler**	**Sayı**	**Oran**
Beden İşçisi	1337	21,3	Beden İşçisi (Genel)	921	24,3	Beden İşçisi (Genel)	4055	25,1
Dikiş Makinesi	905	14,4	Dikiş Makinesi	606	16,0	Büro Memuru	1321	8,2
Beden İşçisi	672	10,7	Çağrı Merkezi	414	10,9	Satış Elemanı	658	4,1
Çağrı Merkezi	414	6,6	Beden İşçisi	319	8,4	Beden İşçisi	534	3,3
Satış Elemanı	323	5,1	Büro İşçisi	180	4,7	Sekreter	395	2,4
Garson (Servis	195	3,1	Satış Elemanı	170	4,5	Ön Muhasebeci	356	2,2
Büro İşçisi	182	2,9	Garson (Servis	82	2,2	Şoför-Yük Taşıma	338	2,1
Ön Muhasebeci	118	1,9	Fındık Toplama İşçisi	81	2,1	Bilgisayar İşletmeni	290	1,8
Büro Memuru	114	1,8	Makineci (Dikiş)	68	1,8	Garson (Servis	281	1,7
Şoför-Yük	92	1,5	Ön Muhasebeci	55	1,4	Dikiş Makinesi	276	1,7
Elektrik	86	1,4	Şoför-Yük Taşıma	44	1,2	Şoför (Yolcu	241	1,5
Makineci (Dikiş)	78	1,2	Büro Memuru	29	0,8	Muhasebeci	190	1,2
Pazarlamacı	68	1,1	Sekreter	22	0,6	Beden İşçisi (İnşaat)	189	1,2
Aşçı	55	0,9	Karton ve Mukavva	21	0,6	Pazarlamacı (Satış	164	1,0
Reyon Görevlisi	53	0,8	Bilgisayar İşletmeni	20	0,5	Reyon Görevlisi	157	1,0
Fındık Toplama	50	0,8	Hasta Kayıt Görevlisi	20	0,5	Büro İşçisi	155	1,0
Kasiyer	47	0,7	Kasiyer	19	0,5	Aşçı Yardımcısı	136	0,8
Muhasebeci	35	0,6	Aşçı	18	0,5	Aşçı	129	0,8
Sekreter	35	0,6	Mobilya	18	0,5	Güvenlik Görevlisi	115	0,7
Aşçı yardımcısı	34	0,5	Muhasebeci	18	0,5	Taksi Şoförü	115	0,7

Kaynak: Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Başvuru ve işe yerleştirme istatistikleri örnek sayıları da göz önüne alınarak beraber incelendiğinde, işe başvuran erkeklerin %20,02'si 2011 yılında işe yerleştirilebilmişken bu oran 2012 yılında % 18,8'e düşmüştür.

Kadınlara ait istatistikler de incelendiğinde ise başvuran kadınların %19,7'si 2011 yılında işe yerleştirilebilmişken bu oran 2012 yılında % 27,71'e yükselmiştir.

Türkiye İş Kurumu istihdamın korunması, artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla işgücü yetiştirme ve uyum hizmetleri yürütmektedir. Bu etkinlikler, "Kuruma kayıtlı işsizlerin iş piyasası ihtiyaçları doğrultusunda istihdam edilebilirliklerinin arttırılarak; iş bulmalarının kolaylaştırılmasına, işe yerleştirilmesine ve kendiişlerini kurmalarının sağlanmasına yönelik girişimcilik, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimlerini, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini, toplum yararına çalışma programları ile çalışan işgücüne ilişkin eğitim seminerlerini" kapsamaktadır.4

Ordu ilinde 2012 yılında toplam 293 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %1,1'ine tekabül etmektedir. Ordu ilinde açılan

[4] Türkiye İş Kurumu İşgücü Uyum Hizmetleri Yönetmeliği, Sayı: 27097 (6. Mükerrer), 31 Aralık 2008 Tarihli Resmi Gazete.

kurslara 1.323'ü erkek, 2.437'si kadın olmak üzere toplam 3760 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %65'i kadın, %35'i erkektir.

Tablo 20. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Ordu, 2012.

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)				
		Türkiye	**Ordu**	**Ordu %**
	Kurs Sayısı	27351	293	1,1
Katılımcı Sayısı	**Erkek**	276.901	1323	35
	Kadın	187.744	2437	65
	Toplam	464.645	3760	0,8

Kaynak: Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Ordu ilinde 2012 yılında kadın katılımcıların oranı %65 olarak Türkiye ortalamasının(%40) çok üstünde gerçekleşmiştir. Türkiye'de düzenlenen kursların %0,8'i Ordu İlinde düzenlenmiştir.

Tablo 21. 2012 Yılı İçerisinde Kursların Kurs Türlerine Göre Dağılımı, Ordu

2012 Yılı İçerisinde Kursların Kurs Türlerine Göre Dağılımı		
	Kurs Sayısı	Kurs Oranı
GİRİŞİMCİLİK	6	2,05
HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	3	1,02
İŞ.YET.KURS/ İSTİHDAM GARANTİLİ	90	30,72
İŞ.YET.KURS/GENEL	16	5,46
İŞ.YET.KURS/TYÇP	39	13,31
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI(İEP)	118	40,27
ÖZÜRLÜ KURSLARI	3	1,02
UMEM PROJESİ	8	2,73
UMEM PROJESİ/İEP	10	3,41
GENEL TOPLAM	293	100

Kaynak: Ordu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

2012 yılında istihdam garantili kurslar içerisinde en fazla kişinin yer aldığı meslek grubu dokuma konfeksiyon (makineci)'dir (%47,9). İkinci en kalabalık katılımcı grubuna sahip olan kurs ise çağrı merkezi görevlisi mesleğinde gerçekleşmiştir (%40,5).

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 22: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[5]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2012 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye genelinde 53.164 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 6" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

[5] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.
[6] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

Ordu ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonuçlarını altı ana başlık altında ve Türkiye genelindeki sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş sayıları, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek istihdam beklentisidir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Ordu İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 901 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 200 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 599 tanesi 10-49 kişi, 102 tanesi ise 50 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 200 işyerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde %22,2 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir. Özellikle inşaat sektöründeki işyerleri ile ihale alımına bağlı çalışan sayısı artan işyerlerinin bu şekilde olabileceği öngörülebilir.

Bütün işyerleri açısından bakıldığında, 2012 yılı itibariyle Ordu ve Türkiye genelinde en fazla işyeri bulunan ilk üç sektör aynıdır. Ordu'da en fazla işletmeye sahip olan sektör %35'lik bir oranla toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı iken Türkiye'de % 21'lik oranla en fazla işyeri imalat sektöründedir. İkinci sırada ise Ordu'da %18'lik oranla imalat sektörü gelirken Türkiye'de % 20'lik oran ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir. Üçüncü sırayı Ordu'da %13, Türkiye genelinde % 10 ile inşaat sektörü almaktadır.

Grafik 22. Ordu ve Türkiye'deki İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Ordu, 2012.

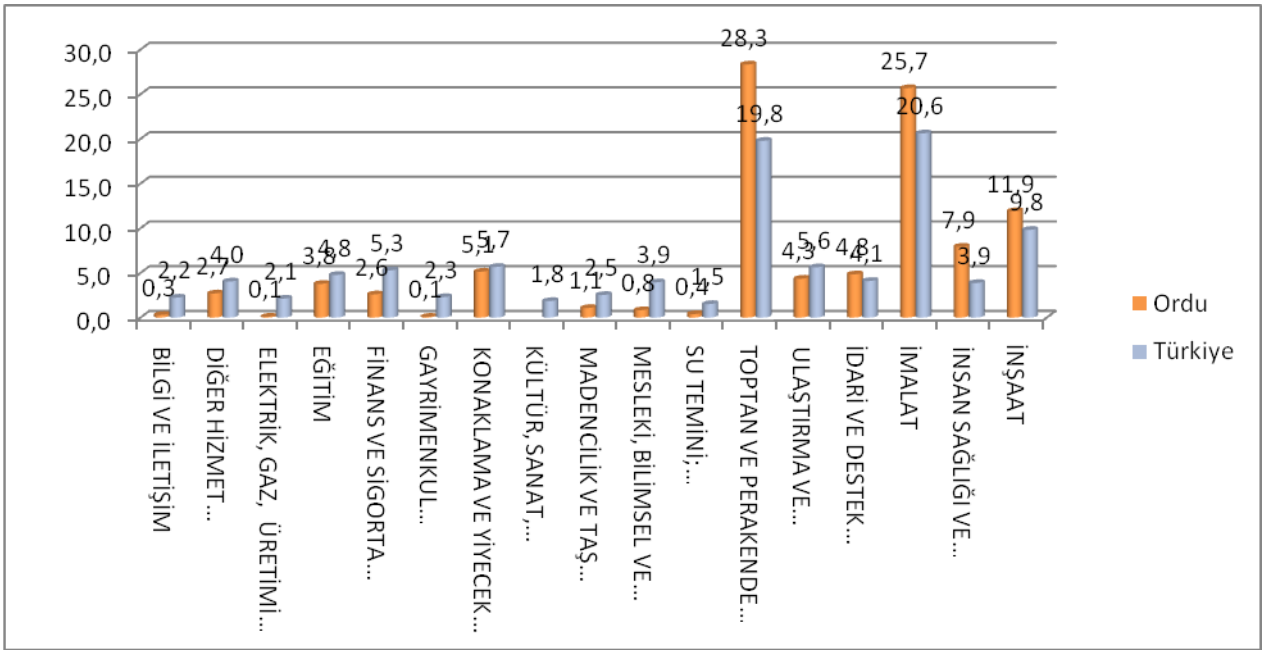

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Ordu ve Türkiye'de çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, Türkiye ve Ordu için aynı olan sektörlerde sıralama, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; imalat ve inşaat olarak gözlenir. Çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında ise Ordu ve Türkiye için sıralamanın birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu grupta Ordu'da en fazla işyeri imalat sektöründe yer almakta, bunu toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerleri sektörlere göre, imalat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadırlar.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler neticesinde, çalışan sayısına bakıldığında Ordu ve Türkiye için sıralamanın birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Ordu'da en fazla çalışan toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründe çalışmakta, bunu imalat ve inşaat sektörleri takip etmektedir. Türkiye için çalışan sayısında ilk sırayı imalat sektörü almaktadır. İkinci ve üçüncü sıralama, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü şeklindedir. İlk üç sektör Ordu'daki toplam işyerlerindeki payın yaklaşık %66'ünü oluştururken, Türkiye için bu oran %46,6'dir.

Tablo 22. Sektöre Göre Ziyaret Edilen İşyerinde Çalışanların Oranı (%)

	Genel	
Sektör	**ORDU**	**Türkiye**
Gayrimenkul faaliyetleri	0,1	1,4
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	0	1,9
Diğer hizmet faaliyetleri	2,7	2
Bilgi ve iletişim	0,3	2,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,8	2,3
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,1	2,6
Finans ve sigorta faaliyetleri	2,6	4,3
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	7,9	4,3
Ulaştırma ve depolama	4,3	4,5
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,1	5,2
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	5,1	5,2
Eğitim	3,8	5,5
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,4	5,7
İnşaat	11,9	6,5
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve	28,3	10,1
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4,8	12,7
İmalat	25,7	23,8
Genel Toplam:	100	100

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

İşyeri büyüklüklerine göre Ordu ilinde, kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe faaliyet gösteren ve ziyaret edilen işyeri bulunmamaktadır. Aynı şekilde, Ordu ilinde su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe çalışan sayısı 10-49 olan bir işyeri bulunmamaktadır. Gayrimenkul faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Bilgi ve iletişim ve Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerinde çalışan sayısı 50'den fazla hiç bir işyeri bulunmamaktadır.

4.1 Mevcut İstihdam Dağılımı

Ordu ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'ndan elde edilen verilerden bir grubu da görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir. Ordu iline özel işgücü piyasası verilerinin azlığı göz önüne alındığında, çalışanların dağılımı hakkındaki bu veriler aslında işgücü piyasasını arz yönünden değerlendirmek açısından da önemlidir[7].

Araştırma kapsamında Ordu'da 901 işyerinde toplam 25315 çalışan istihdam edilmektedir ve erkeklerin istihdam oranı % 68,7, kadınların ise % 31,3'tür. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise % 28,1'dir. Türkiye genelinde ise 127.687 işyerinde 6.240.294 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye'deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı % 25.25 ile Ordu istatistiklerinin altında iken, işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 48,8 ile Ordu istatistiklerinin üzerindedir.

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Ordu'da % 28,3'luk payıyla toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, Türkiye'de %23,8'lik payıyla imalat sektörüdür. Bunu Ordu'da %25,7 ile imalat izlerken, Türkiye için %12,7 oranla idari ve destek hizmet faaliyetleri izlemektedir. Üçüncü sırada ise, Ordu'da %11,9 ile inşaat sektörü, Türkiye genelinde de %10,1 ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer almaktadır.

Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör Ordu için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri iken Türkiye için diğer hizmet faaliyetleridir. İşyeri başına çalışan sayısı en düşük olan ise Ordu için gayrimenkul faaliyetleri sektörüyken, Türkiye için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleridir.

Her iki cinsiyet açısından Türkiye'de en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörü iken Ordu'da en çok istihdam sağlayan sektör toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörüdür. İkinci sırada ise Türkiye için idari destek ve hizmetler sektörü yer alırken, Ordu için imalat sektörü gelmektedir. Türkiye'de ise toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü erkeklerin en fazla istihdam edildiği üçüncü sektör olurken, kadınlar için üçüncü sırada eğitim sektörü takip etmektedir. Erkek ve kadın çalışanlar açısından bakıldığında, Türkiye ve Ordu için farklılık göstermektedir. Ordu'da erkek çalışanların en fazla olduğu üç sektör Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, İmalat ve İnşaat sektörleridir. Kadınlar için en fazla çalışanın olduğu sektörler imalat, Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür.

[7] Tüm sonuçlar değerlendirilirken Tarım ve Kamu işyerlerinin ve 1-9 arası tüm sektörlerde işyerlerinin araştırma kapsamında olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Grafik 23.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları (%), Ordu, 2012.

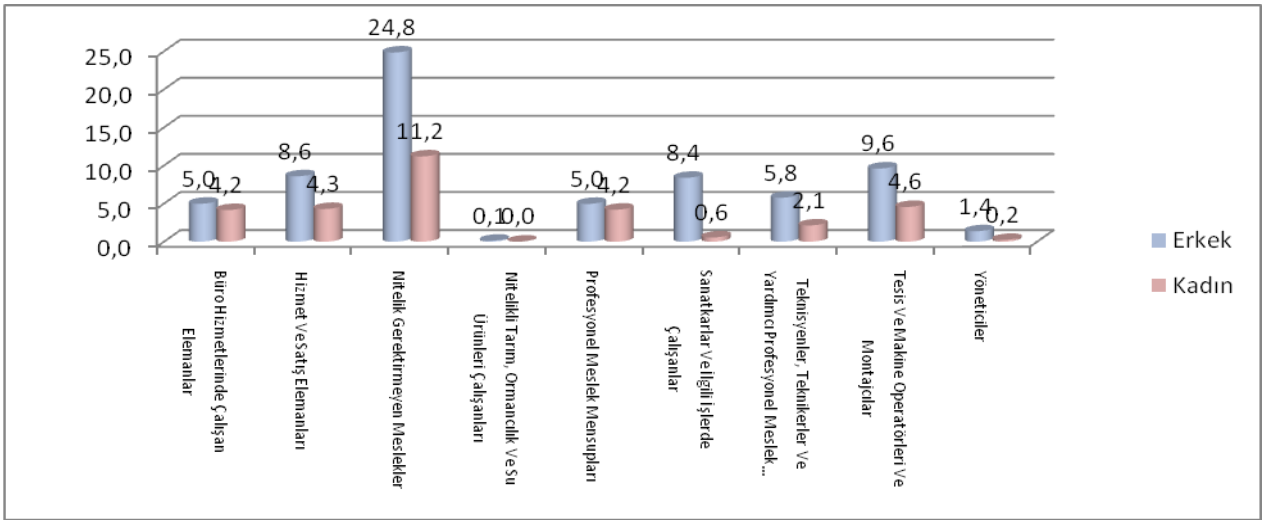

Kaynak: Ordu İPA 2012

Ordu'da erkeklerin kadınlara göre daha fazla ağırlıkta çalıştığı üç sektör Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; İnşaat; ve Ulaştırma ve depolama olarak belirmektedir. Kadınların ağırlıklı olarak işyerleri ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; sektörleri içerisinde yer almaktadır.

Türkiye'de bu sıralama erkekler için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörüdür. Kadınlar için bu sıralama Ordu'daki ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 23.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Ordu, 2012.

	Erkek %		Kadın %		Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı (%)	
Sektör	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye
Bilgi ve İletişim	92,0	63,6	8,0	36,4	0,4	2,2
Diğer Hizmet Faaliyetleri	87,8	68,6	12,2	31,4	3,6	4,0
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme	96,2	85,5	3,8	14,5	0,1	2,1
Eğitim	61,5	45,0	38,5	55,0	3,6	4,8
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	59,2	57,2	40,8	42,8	5,2	5,3
Gayrimenkul Faaliyetleri	95,5	71,6	4,5	28,4	0,3	2,3
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti	67,7	74,7	32,3	25,3	6,8	5,7
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0	75,4	0,0	24,6	0,0	1,8
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	90,7	94,1	9,3	5,9	0,7	2,5
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	83,3	70,1	16,7	29,9	1,6	3,9
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi	86,9	94,5	13,1	5,5	0,1	1,5
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu	74,1	76,5	25,9	23,5	35,4	19,8
Ulaştırma ve Depolama	91,7	86,3	8,3	13,7	6,4	5,6
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	69,4	70,4	30,6	29,6	1,7	4,1
İmalat	54,1	79,5	45,9	20,5	18,1	20,6
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	39,5	38,9	60,5	61,1	2,8	3,9
İnşaat	93,8	90,0	6,2	10,0	13,3	9,8
TOPLAM	68.7	74,8	31,3	25,2	100,0	100,0

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, sırasıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektörler, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri; İmalat; ve Finans ve Sigorta Faaliyetleri faaliyetleridir. Fakat kadınların yoğun olarak istihdam edildiği sektörlerin toplam mevcut işyerleri arasında payının % 26,1 seviyelerinde kalması mevcut istihdamın genel resmine baktığımızda kadınların istihdama katılımlarının neden % 31,3 seviyelerinde olduğunun göstergesidir. Kadın istihdamının genel ortalamasını düşüren sektörler diğer bir ifadeyle kadın istihdamının en az olduğu sektörler ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı; Gayrimenkul Faaliyetleri; İnşaat; Bilgi ve İletişim; Ulaştırma ve Depolama ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı faaliyetleridir.

İşyeri büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde, bütün çalışanların %47,9'unun 50 ve üstü kişi çalıştıran, %48,7'sinin 10-49 kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği, %3,4'ünün 0-9 kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği görülmektedir. Türkiye için bu rakamlar 10-49 aralığı için % 27,3, 50 ve üstü için 70,3 olarak görülmektedir.

Tablo 24. Sektöre Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Ordu, 2012.

	Genel	
Sektör	**Türkiye**	**Ordu**
Bilgi ve İletişim	2,2	0,3
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,0	2,7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	5,2	0,1
Eğitim	5,5	3,8
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4,3	2,6
Gayrimenkul Faaliyetleri	1,4	0,1
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5,2	5,1
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1,9	0,0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2,6	1,1
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,3	0,8
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5,7	0,4
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve	10,1	28,3
Ulaştırma ve Depolama	4,5	4,3
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12,7	4,8
İmalat	23,8	25,7
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4,3	7,9
İnşaat	6,5	11,9
TOPLAM	100,0	100,0

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında Ordu ve Türkiye için toplamda en fazla istihdamın nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yoğunlaştığı görülmektedir.

Toplamda ikinci olarak en fazla istihdam edilen meslek grubu Ordu ve Türkiye için farklılık göstermektedir. Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, Ordu için ikinci sırada yer alan meslek grubu iken, Türkiye için bu sırada Profesyonel Meslek Mensupları grubu bulunmaktadır. Üçüncü meslek grubu da Ordu ve Türkiye için farklılık göstermektedir. Hizmet ve Satış Elemanları, Ordu için üçüncü sırada yer alan meslek grubu iken, Türkiye için bu sırada büro hizmetlerinde çalışan elemanlar grubu bulunmaktadır. En az istihdam edilen meslek grubu Türkiye ve Ordu için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Ordu'da istihdam edilen bütün kadınların

%35,7'sinin nitelik gerektirmeyen işler grubunda yer alan, %14,6'sının ise tesis ve makine operatörleri ve montajcılar sektöründeki kadın çalışanlar oldukları görülmektedir. Türkiye'de istihdam edilen bütün kadınların %24,5'i nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışmaktadır. Profesyonel meslek mensupları sektöründe çalışan kadınlar ise tün çalışan kadınların %22,6'sı çalışmaktadır.

Ordu'da erkek çalışanlar arasında istihdamın en fazla nitelik gerektirmeyen işler grubunda (%36,2) toplandığı görülmektedir ve bu eğilim Türkiye genelinden (%27,1) oldukça fazladır. Ordu'da bu sıralamayı tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (%14) ile hizmet ve satış elemanları meslekleri izlemekteyken, Türkiye'de tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (%14,8) ile sanatkarlarla ilgili işlerde çalışanlar (%13) oluşturur. İstihdamın toplam olarak çok düşük (23 kişi) olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği dışarıda tutulduğunda; hem kadınların hem de erkeklerin toplam istihdamları içerisinde en az istihdam edildiği meslek grubunun yöneticiler grubu olduğu görülmektedir.

Tablo 25.Meslek Gruplarına Göre İstihdam, Türkiye ve Ordu

	Erkek (%)		Kadın (%)		Toplam	
	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	20,2	24,8	6,2	11,2	26,4	36,0
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve	11,1	9,6	1,6	4,6	12,7	14,2
Hizmet Ve Satış Elemanları	8,5	8,6	2,3	4,3	10,7	12,9
Profesyonel Meslek Mensupları	7,3	5,0	5,7	4,2	13,0	9,2
Büro Hizmetlerinde Çalışan	7,4	5,0	5,6	4,2	13,0	9,1
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	9,7	8,4	1,2	0,6	10,9	8,9
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı	7,8	5,8	1,9	2,1	9,7	7,9
Yöneticiler	2,5	1,4	0,8	0,2	3,3	1,6
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su	0,3	0,1	0,03		0,3	0,1
TOPLAM	**74,8**	**68,7**	**25,2**	**31,3**	**100.0**	**100.0**

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

AÇIK İŞLER

Ordu İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin "fiilen" ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Ordu İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında ise Ordu ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 1185'dir. Bu kapsamda işverenler İŞKUR'a değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır. Araştırma kapsamında en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü, imalat ve inşaat sektörleridir. İşyeri büyüklüğüne göre bakıldığında, 597 açık iş sayısıyla en fazla açık iş olan işyerleri 10-49 çalışanı olan işyerleridir.

Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.337 açık iş talebi alınmıştır. Bu işlerin çoğunluğunu sırasıyla imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde, en fazla açık iş talebi 50'den fazla çalışana sahip işletmelerde alınmıştır.

Araştırma kapsamında açık iş oranı; mevcut açık iş sayısının mevcut istihdam/çalışan ve açık sayısının toplamına oranıdır[8]. Araştırma sonuçlarına göre, Ordu ilindeki açık iş oranı %4,5 iken; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla imalat sektörü (%5,8), toptan ve perakende ticaret (%5,5) ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (%5,0) sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş oranı hesaplandığında %3,3 olduğu görülmektedir. Oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler Türkiye genelinde inşaat (%6,1), gayrimenkul faaliyetleri (%5,7) ve imalat (%5,0) olarak sıralanmaktadır. İnşaat ve gayrimenkul sektöründe açık iş oranının yüksek olmasının temel sebeplerinden biri, son yıllarda bu sektörlerin yüksek büyüme oranlarına sahip olmasıdır.

Ordu ilinde hiç açık iş olmayan sektörler gayrimenkul faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; bilgi ve iletişim; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı işe su temini; kanalizasyon; atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir.

Tablo 26. Ordu İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları

SEKTÖRLER	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı	
	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu
Bilgi ve İletişim	3578	0	2,59	0,0
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4903	15	3,77	2,1
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve	2787	0	0,86	0,0
Eğitim	3535	37	1,02	3,7
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3147	13	1,16	1,9
Gayrimenkul Faaliyetleri	5384	0	5,67	0,0
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti	12242	69	3,67	5,0
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3292	0	2,75	0,0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6972	6	4,18	2,2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5450	7	3,60	3,2
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi	1126	0	0,32	0,0
Toptan ve Perakende Ticaret	24908	415	3,80	5,5
Ulaştırma ve Depolama	12373	58	4,21	5,0
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11944	6	1,48	0,5
İmalat	77919	403	5,0	5,8
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9369	51	3,39	2,5
İnşaat	26313	105	6,13	3,4
TOPLAM	215337	1185	3,3	4,5

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Açık iş oranlarına dokuz ana meslek grubuna göre bakıldığında, Ordu ve Türkiye arasında farklılıklar olduğu gözükmektedir. Ordu'da sıralama tesis ve makine operatörleri ve montajcılar; sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve hizmet ve satış elemanları grupları şeklinde iken Türkiye için en fazla açık işin sanatkârlar ve ilgili işler grubunda olduğu, ardından da tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunun geldiği görülmektedir.

[8] Açık İş Oranı = (Açık İş Sayısı * 100) / (Mevcut istihdam/çalışanlar + Açık İş Sayısı).

Grafik 24. 9 Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları (%)

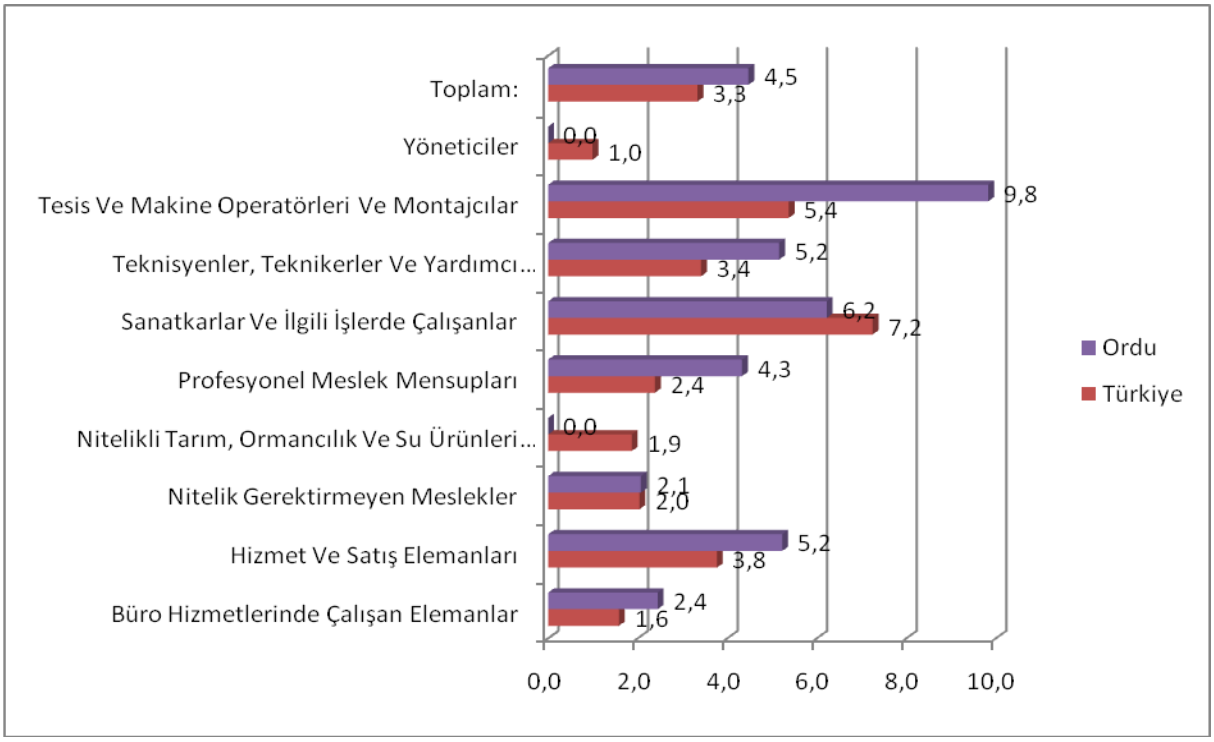

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Araştırma kapsamında toplanan açık işlerin mesleklere göre sıralaması yapıldığında ise Türkiye'de beden işçisi (genel) ilk sırada yer almıştır. Ordu'da ise ilk sırada Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş yer almıştır. Bu sırayı Türkiye'de makineci (dikiş) ve inşaat elemanları kalıpçısı izlerken Ordu'da Beden İşçisi (Genel) ve Makineci (Dikiş) izlemektedir.

Tablo 27. Meslek Bazında Açık İş Sıralaması

Türkiye	Ordu
Beden İşçisi (Genel)	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Makineci (Dikiş)
Güvenlik Görevlisi	İş Makineleri Operatörü
Soğuk Demirci	Satış Danışmanı
Garson (Servis Elemanı)	Reyon Görevlisi
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Garson (Servis Elemanı)
Temizlik Görevlisi	Hemşire
Madenci (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Mermer İşçisi	Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Ordu İPA sonuçlarına göre, ana mesleklerde ihtiyaç duyulan kişi sayılarına bakıldığında, ilk sırada 391 kişilik ihtiyaçla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar gelmektedir. İkinci sırada 193 kişiyle nitelik gerektirmeyen meslekler, üçüncü sırada ise hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır.

Türkiye genelinde ise ihtiyaç duyulan meslek grupları çoktan aza doğru sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar (53.177) tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (45.086), ve nitelik

gerektirmeyen mesleklerdir. (34.282). Ordu İPA sonuçlarına göre, nitelik gerektirmeyen ana meslekler çalışanlar açısından ağırlıkta iken, ihtiyaç duyulan kişi sayılarına göre ikinci sırada yer almaktadır. Bunun nedeni, işverenlerin nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip çalışanları işgücü piyasasında kolaylıkla bulabilmesi, diğerlerini daha zor temin edebilmesi olabilir.

Grafik 25. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı

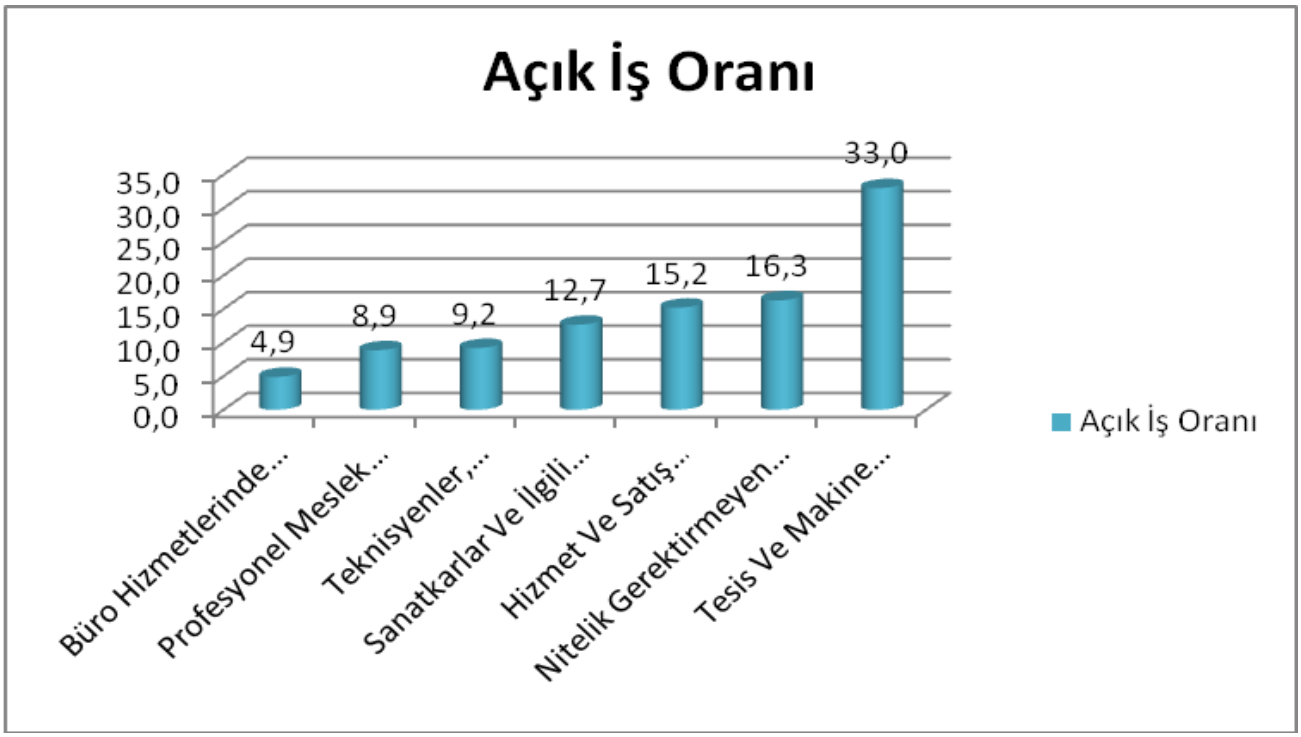

Kaynak: Ordu İPA 2012

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Ordu İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 10.09.2012-31.10.2012 referans tarihler arasında işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışmıştır. Ordu ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı, İş Makineleri Operatörü ve Garson (Servis Elemanı) şeklinde sıralanmaktadır.

Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş işçilerine olan talebin sadece on işletmeden gelmesi de toplam sayıda ciddi artışa neden olmakta iken aranan becerilerin de çok önemsenmediği belirtilmiştir. Dördüncü sırada yer alan İş Makineleri Operatörü'nün temininde güçlük çekilme nedenlerinin arkasında yer alan en önemli faktör bu alanda İş tecrübesine sahip eleman olmamasıdır. Bu alanda yetişmiş elemanların çoğunun istihdam edilmiş olması, eleman çalıştırmak isteyen işverenlerin kendi elemanlarını kendilerinin yetiştirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Satış elemanı mesleğinde eleman temininde güçlük yaşanmasının temel nedeni ise işverenlerin talep ettiği beceri ve nitelik ile iş tecrübesi konusunda işe başvuranların yetersiz kalmasıdır. Avize İmalatçısı alanında eleman arayan bir işyeri ise eleman bulamama sebebi olarak bu alanda çalışan kimse olmamasını sebep göstermiştir. Bu işverene İŞKUR kurslarından faydalanması tavsiye edilmiştir.

Grafik 26. Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler

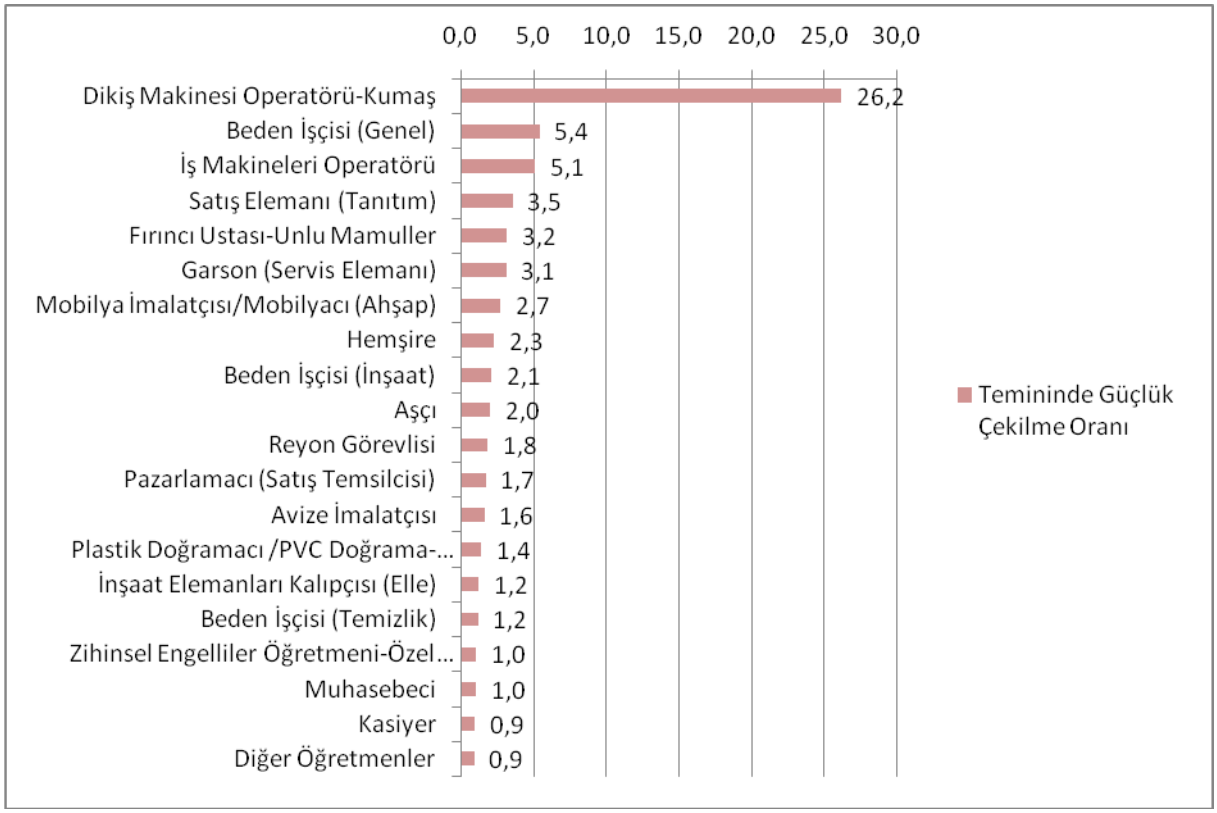

Kaynak: Ordu İPA 2012

İşverenler tarafından sağlanan bilgilere göre eleman temininde güçlük çekilme nedenleri değerlendirilmiştir. Yeterli beceri ve nitelik, aranılan alanda eleman olmaması, çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, önerilen ücretin az bulunması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman olmaması nedenleri dağılımı Ordu ve Türkiye için benzerlik göstermektedir. En önemli fark önerilen ücretler ile ilgilidir. Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilmesinin nedeni %27 ile önerilen ücretin az bulunması iken bu oran Ordu'da sadece %9,1'dir. Benzer şekildeki farklılık ise beceri düzeyiyle ilgilidir. Ordu'da Beceriye/niteliğe sahip eleman olmadığının düşünülmesi %56,8 iken bu oran Türkiye genelinde %54'tür.

Grafik 27. Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Türkiye ve Ordu %

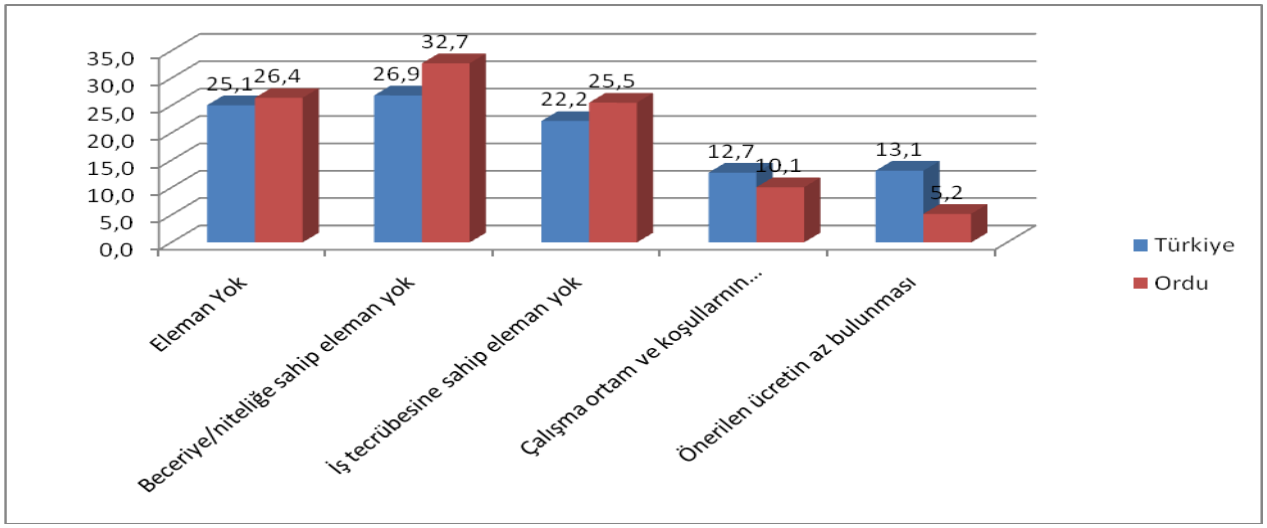

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Türkiye genelinde işveren tarafından sağlanan bildirimler neticesinde temininde güçlük çekilen meslekler ile beraber nedenleri de incelenmiştir. Buna göre, beden işçilerinin önerilen ücreti az bulması ve sunulan çalışma ortamından memnun olmaması bu mesleğin temininde önemli rol oynamaktadır. Makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), aşçı ve bilgisayar yazılım teknisyenleri için ise yeterli beceri ve iş tecrübesine sahip adayların eksikliği bu alanda faaliyet gösteren işletmelerden geri alınan önemli bildirimler arasında yer almaktadır. İşverenler eleman temininde güçlük çekmede en önemli nedenlerini %25,5 ile iş tecrübesine ve %32,7 ile gerekli beceri ve niteliğe sahip eleman bulunmaması olarak belirtmişlerdir.

Grafik 29. Talep Edilen Eğitim Düzeyi, Türkiye ve Ordu

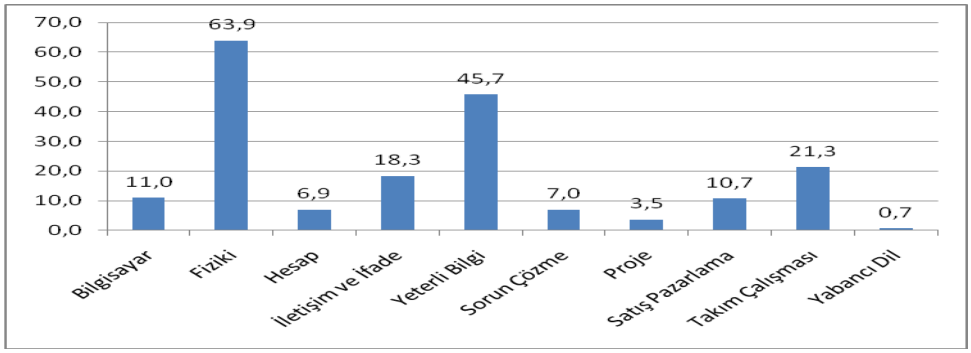

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012
*İşverenler birden fazla Arama Kanalı tercih edebildiğinden toplam %100'ü aşmaktadır

Ordu işgücü piyasasında, en fazla aranan beceri; fiziki beceri ve yeterli bilgi becerileridir. Fiziki beceri, en fazla Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), İş Makineleri Operatörü ve Reyon Görevlisi mesleklerinde talep edilmektedir. Fiziki beceriye olan talebin yaklaşık %55'i bu 5 meslek grubunda yoğunlaşmaktadır. Yeterli bilgi becerisi en fazla Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Hemşire, Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel) ve Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)'i mesleklerinde talep edilmektedir. Yeterli bilgi becerisinin en fazla arandığı meslekler arasında aşağıdaki tabloda yer alan meslekler % 40,4'ünü oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde, iş gücüne dahil olmak isteyen bireylerde en fazla aranan nitelik, fiziksel ve bedensel yeterlilik (%70,1) ile birlikte mesleki bilgi yeterliliğidir(%70,9). Fiziki beceri ve mesleki bilginin en fazla arandığı mesleklerin başında beden işçisi, inşaat kalıpçısı, makineci (dikişçi) ve güvenlik görevlisi gelmektedir.

Tablo 28. En Çok Talep Edilen İlk 10 Mesleklerde Talep Edilen Beceri Düzeyleri

	Ordu			Türkiye	
	Fiziki Beceri	**Yeterli Bilgi**		**Fiziki beceri**	**Mesleki Bilgi**
1	Dikiş Makinesi Operatörü-	Dikiş Makinesi Operatörü-	**1**	Beden İşçisi (Genel)	İnşaat Elemanları
2	Beden İşçisi (Genel)	Hemşire	**2**	İnşaat Elemanları Kalıpçısı	Makineci (Dikiş)
3	Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	**3**	Makineci (Dikiş)	Soğuk Demirci
4	İş Makineleri Operatörü	Büro Memuru (Genel)	**4**	Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
5	Reyon Görevlisi	Mobilya	**5**	Soğuk Demirci	Güvenlik Görevlisi
6	Hemşire	Pazarlamacı (Satış	**6**	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
7	Mobilya	Zihinsel Engelliler	**7**	Temizlik Görevlisi	Profesyonel Sporcu
8	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	**8**	Madenci (Genel)	Madenci (Genel)
9	Beden İşçisi (Temizlik)	Matbaa İşçisi	**9**	Pazarlamacı (Satış	Temizlik Görevlisi
10	Bulaşıkçı (Stevard)	Overlok Makinesi	**10**	Profesyonel Sporcu	Hemşire

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Meslek ayrımı yapılmadan işverenlerce genel olarak talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde ise Türkiye ve Ordu arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim düzeyinde belirli düzey isteği bulunmayanların (fark etmez) oranı Türkiye için % 36 iken Ordu için % 6'dır. Aynı şekilde meslek lisesi mezunlarının oranı Türkiye için % 10 iken Ordu için % 4'dür. Diğer önemli bir farklılık lise altı eğitim düzeyindedir. Ordu'da lise altı eğitim seviyesine olan talep % 62 iken Türkiye'de ki durum biraz daha farklı ve % 28 seviyesindedir. Lisans mezunu bireylere olan talep ise Türkiye (%10) ve Ordu (%9) için aynı oranlar civarındadır.

Grafik 28. Talep Edilen Eğitim Düzeyi, Türkiye ve Ordu

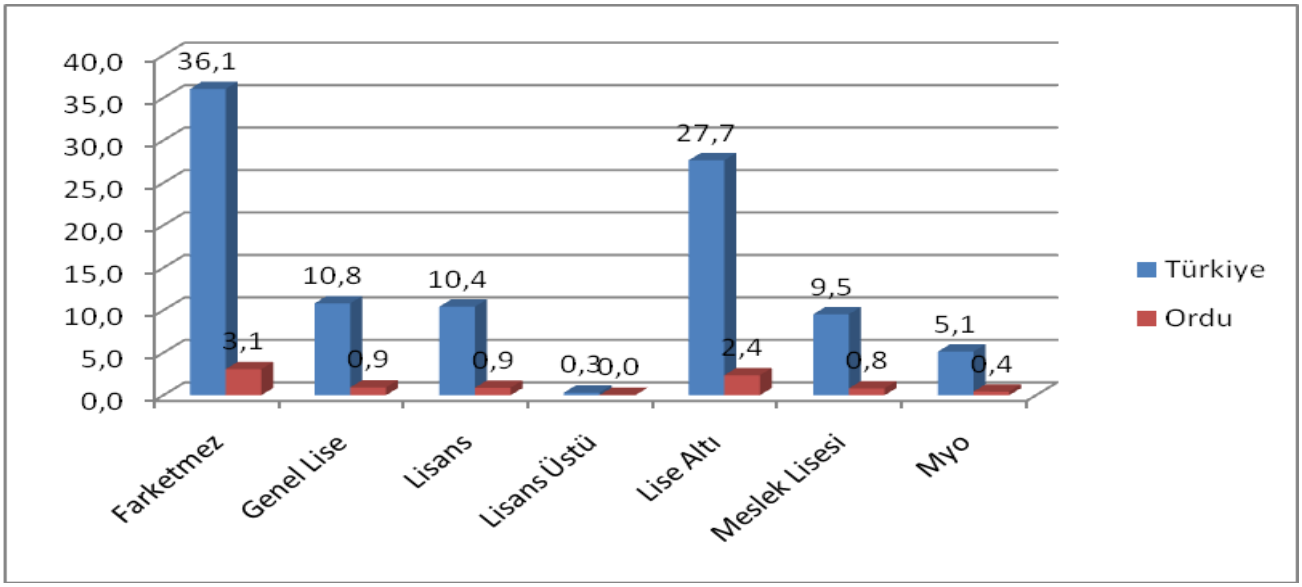

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Ordu için, eğitim düzeylerine göre en çok talep edilen meslekler sıralaması yapıldığında, Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat), İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Beden İşçisi (Temizlik), Ahşap Doğrama CNC Makinesi Operatörü, Ağaç Biçme Makinesi Operatörü (Hızarcı), Aşçı Yardımcısı, Plastik Doğramacı/PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı, Aşçı ve Diğer Camcılar da belirli bir eğitim düzeyi aranmamakta olduğu görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin yeterli görüldüğü meslekler ise Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), İş Makineleri Operatörü, Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap), Garson (Servis Elemanı), Bulaşıkçı(Stevard), Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Satış Elemanı (Tanıtım) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleridir.

Türkiye geneli için, Beden İşçisi (Genel), İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Makineci (Dikiş), Soğuk Demirci, Konfeksiyon İşçisi, Ütücü, Ortacı, Temizlik Görevlisi, Overlok Makinesi Operatörü ve Mermer İşçisi için belirli bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Bununla beraber, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Madenci (Genel), Garson (Servis Elemanı), Mermer İşçisi, Bulaşıkçı (Stevard), Komi (Garson Yardımcısı) ve İplikçi (Ring/vater/vargel) mesleklerinde de lise altı eğitim işverenler tarafından yeterli görülmektedir.

Tablo 29. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri

Fark etmez			Lise Altı		
	Türkiye	**Ordu**		**Türkiye**	**Ordu**
1	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	**1**	Beden İşçisi (Genel)	Dikiş Makinesi
2	İnşaat Elemanları	Beden İşçisi (İnşaat)	**2**	Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)
3	Makineci (Dikiş)	İnşaat Elemanları Kalıpçısı	**3**	Güvenlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)
4	Soğuk Demirci	Beden İşçisi (Temizlik)	**4**	Temizlik Görevlisi	İş Makineleri
5	Konfeksiyon İşçisi	Ahşap Doğrama CNC Makinesi	**5**	Madenci (Genel)	Mobilya

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Ordu için lise mezunu ya da meslek lisesi mezunu seviyesinde eğitim düzeyine göre en çok talep edilen mesleklere bakıldığında, ilk beş sırada yer alan meslek Reyon Görevlisi, Satış Elemanı (Tanıtım), Kasiyer, Pazarlamacı (Satış Temsilcisi) ve Şoför-Yük Taşıma'dır. Hemşire, Pasta Ustası, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü) ve Yeni Doğan Yoğun Bakım Uzmanı (Neonatoloji) içinse eğitim seviyesinin meslek lisesi mezunu olmak gerektiği belirtilmiştir.

Türkiye geneli göz önünde bulundurulduğunda, çağrı merkezi görevlisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), satış elemanı (tanıtım), garson (servis elemanı) ve servis garsonu için talep edilen bireylerden lise mezunu olmaları beklenmektedir. Bununla beraber, hemşire, imal işçisi, beden işçisi (genel), güvenlik görevlisi ve gaz altı kaynakçısı mesleklerine bakıldığında en az meslek lisesi eğitim düzeyi aranmaktadır.

Tablo 30. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri

Genel Lise			Meslek Lisesi		
	Türkiye	**Ordu**		**Türkiye**	**Ordu**
1	Çağrı Merkezi Görevlisi	Reyon Görevlisi	**1**	Hemşire	Hemşire
2	Pazarlamacı (Satış	Satış Elemanı	**2**	İmal İşçisi	Pasta Ustası
3	Satış Elemanı (Tanıtım)	Kasiyer	**3**	Beden İşçisi (Genel)	İnşaat Elemanları
4	Garson (Servis Elemanı)	Pazarlamacı (Satış	**4**	Güvenlik Görevlisi	Tornacı (Torna Tezgahı
5	Servis Garsonu	Şoför-Yük Taşıma	**5**	Gaz Altı Kaynakçısı	Yeni Doğan Yoğun Bakım

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Ordu'daki işyerleri ile yapılan görüşmeler neticesinde lisans veya lisansüstü mezunlarının talep edildiği ilk 5 meslek sırasıyla Büro Memuru (Genel), Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim, Direksiyon Eğitmeni, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim ve Muhasebecidir. Türkiye geneline bakıldığında, zihinsel engelliler öğretmeni, mühendis, market müdürü, müşteri temsilcisi ve proje yöneticisi pozisyonlarına daha nitelikli olan lisans ya da lisansüstü dereceye sahip bireyler talep edilmektedir.

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre, Ordu'da eleman temini için işverenlerin % 67'si İŞKUR, %45'i akraba eş dost, %4,'ü gazete, %5'i internet siteleri ve sadece %1'i özel istihdam bürolarını tercih etmektedir. Türkiye genelinde ise işverenlerin %56'sı akraba eş dost, %42'si İŞKUR, %31'i internet siteleri, %28'i gazete ve% 11'i özel istihdam büroları vasıtasıyla eleman açıklarını kapatmaktadırlar.

Grafik 29. Açık İşi Arama Kanalları, Türkiye ve Ordu

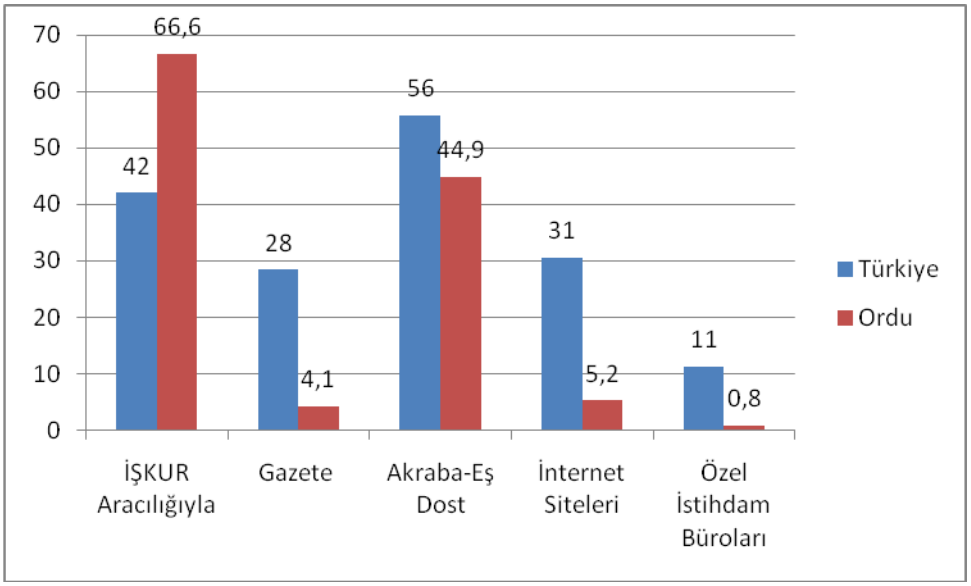

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012
*İşverenler birden fazla Arama Kanalı tercih edebildiğinden toplam %100'ü aşmaktadır

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

2012 yılında işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve elaman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde, Ordu'da işten çıkartılan toplam 8326 kişiye karşılık toplam 10755 kişinin işe alındığı görülmekte iken Türkiye için bu rakamlar 1.409.300 kişinin işten çıkarılmasına karşılık 1.766.431 kişinin işe alındığını göstermektedir. Diğer ifadeyle, Ordu için net çalışan artışı 2429 kişi iken Türkiye için 357.131 kişi olarak ortaya çıkmaktadır.

Ordu için alınan eleman sayısı ve işten çıkartılan eleman sayılarının arasındaki fark alındıktan sonra hangi sektörün daha fazla istihdam artışına sahip olduğunu görmek amacıyla oluşturulan tabloda (Ek Tablo 3646) toplam artış birinciliğinin Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe olduğu görülmektedir. Bunu inşaat sektörü takip etmekte, üçüncü sırada ise İmalat sektörü gelmektedir. İşten çıkışın, işe alımdan daha fazla olduğu, yani istihdamın azaldığı iki sektör vardır. Söz konusu sektörler gayrimenkul faaliyetleri ile bilgi ve iletişim sektörüdür.

Türkiye genelinde 2012 yılında en fazla net istihdam artışı olan ilk üç sektör sırasıyla idari ve destek hizmetleri, imalat ve konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörüdür. Bu ilk üç sektörün toplam istihdam artışının %56'sını oluşturduğu anlaşılmaktadır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Türkiye genelinde yürütülen araştırma kapsamında işverenlerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri alınarak bir takım sayısal verilere dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler neticesinde Türkiye için 31 Aralık 2012 itibariyle işyerlerinin beklediği istihdam artışı 235.319 iken Ordu için bu değer 1953 kişidir.

Ordu'da bu toplam istihdam artışının % 41,3'ü 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, % 48,7'si ise 10-49 çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise % 9,7 si 1-9, % 42 si 10-49 aralığında ve % 48,3'ü ise 50 ve üstü, çalışana sahip işyerlerindedir.

31 Aralık 2012 tarihli toplam istihdam artışı beklentisinde Ordu ve Türkiye için ilk sırayı 778 ve 65.279 kişi ile imalat sektörü almaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü 697 kişi ile Ordu'da ikinci sırada yer alırken Türkiye'de 41.658 kişi ile idari ve destek hizmetleri sektörü ikinci sıradadır. Üçüncü sırada inşaat sektörü 219 kişi ile Ordu için, toptan ve perakende ticaret sektörü ise 28.339 kişi ile Türkiye için yer almaktadır.

Beklenen artış miktarının sıfır olduğu sektörler ise bilgi ve iletişim, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir. İşyeri büyüklüklerine göre bakıldığında, en fazla istihdam artışının beklendiği 10-49 çalışana sahip işyerleri grubudur.

31 Aralık itibariyle meslekler bazında beklenen artışa bakıldığında Ordu için ilk üç sırada güvenlik görevlisi, beden işçisi (genel) ve beden işçisi (inşaat) yer almaktadır. Türkiye sıralaması ise temizlik görevlisi, beden işçisi (genel) ve güvenlik görevlisi şeklindedir.

Tablo 31. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012

Türkiye	Ordu
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (İnşaat)	Makineci (Dikiş)
Makineci (Dikiş)	Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları)
Satış Elemanı (Tanıtım)	Satış Elemanı (Tanıtım)
Çöp Kamyonu Sürücüsü	İş Makineleri Operatörü
Evde Çocuk Bakım Elemanı	Kalite Kontrolörü-Kumaş
Garson (Servis Elemanı)	Triko Paketleme İşçisi
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Ortacı

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Ordu'daki işyerlerinin beklediği istihdam artışı 1607 kişi iken Türkiye genelinde bu rakam 280.522'dir. Bu toplam istihdam artışının Ordu için %44'ü 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, %47,3'ü 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, % 8,6'sı 0-9 çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmekte, Türkiye için ise bu değerler %55,3 ile 50 üstü, %35,2 ile 10-49 ve %9,5 ile 1-9 arası çalışana sahip olan işletmelerden elde edilmiştir.

Toplam istihdam artışı beklentisinde ilk sırayı 31 Aralık'ta olduğu gibi yine Türkiye'de (69.579) ile imalat sektörü alırken, Ordu'da ilk sırayı (480) İnşaat sektörü almaktadır. İkinci sırada Ordu için İmalat (455), Türkiye için ise idari destek ve hizmet sektörü(42.578) gelmektedir. Üçüncü sırada Ordu (432) ve Türkiye için ise toptan ve perakende ticaret (32.581) yer almaktadır.

Bu dönem için Ordu'da beklenen artış miktarının sıfır olduğu sektörler elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Gayrimenkul faaliyetleri, Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörleri ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörüdür.

30 Haziran'da meslekler bazında değişime bakıldığında Türkiye ve Ordu'da ilk sırada beden işçiliği (genel) bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada temizlik görevlisi bulunurken Ordu'da Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları) yer almaktadır. Ordu'da üçüncü sırada Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş bulunurken, Beden işçiliği (inşaat) Türkiye genelinde ise üçüncü sıradadır. Türkiye geneli sıralamadan çok farklı olarak İş Makineleri Operatörüne Ordu'da önümüzdeki yılda talep olacağı anlaşılmaktadır. Bu durum, özellikle İnşaat ve Altyapı sektörlerinde Ordu ilinde yapılan kamu yatırımlarının bir sonucu olabilir.

Tablo 32. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013

Türkiye	Ordu
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları)
Beden İşçisi (İnşaat)	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Garson (Servis Elemanı)	Beden İşçisi (İnşaat)
Güvenlik Görevlisi	İş Makineleri Operatörü
Servis Garsonu	Satış Elemanı (Tanıtım)
Aşçı	Seyahat Servis Elemanı-Otobüs, Tren
Satış Elemanı (Tanıtım)	Garson (Servis Elemanı)
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Makineci (Dikiş)
Beden İşçisi (Temizlik)	Matbaa Ustası

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

31 Aralık 2012 itibariyle beklenen toplam istihdam azalışı sırasıyla Ordu ve Türkiye için 658 ve 119.551 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Ordu'da %54,6'sı 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, %42,2'si 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, %3,2'si ise 0-9 çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise bu oranlar biraz farklılık göstermektedir. En fazla daralma % 66,8 ile 50 ve üstü, %31,1 ile 10-49 ve %2,1 ile 1-9 arası istihdam sağlayan işletmelerden beklenmektedir.

Ordu için toplam istihdam azalışı beklentisinde ilk sırayı 282 kişi ile İnşaat sektörü almaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü 125 kişi ile ikinci, İmalat sektörü ise 92 kişi ile üçüncü sıradadır. Hiç azalış beklenmeyen dört sektör ise elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Gayrimenkul faaliyetleri, Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörleri ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir.

Türkiye genelinde 31 Aralık tarihinde beklenen istihdam azalışı sektörlere göre sıralandığında ilk sırada konaklama ve yiyecek hizmeti (21.960), ikinci sırada idari destek ve hizmet faaliyetleri (21.612) ve üçüncü sırada ise inşaat (20.668) sektörü gelmektedir.

2012 yılsonunda istihdam azalışına ilişkin meslekler değerlendirmesi yaptığımızda Türkiye genelinde beden işçisi (genel) beden işçisi (inşaat) ve servis garsonu ilk üç sırada gelmektedir. Ordu için bu sıralama Türkiye ile paralellik göstermekte beden işçisi (genel) ve beden işçisi (inşaat) aynı olmakla birlikte ikinci sırada yer alan Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları) mesleği Ordu iline özeldir.

Tablo 33. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012

Türkiye	Ordu
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları)
Servis Garsonu	Beden İşçisi (İnşaat)
Garson (Servis Elemanı)	Şoför-Yük Taşıma
Temizlik Görevlisi (Hastane)	Satış Elemanı (Tanıtım)
Temizlik Görevlisi	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Beden İşçisi (Temizlik)	Montör (Elektrikli Cihazlar)
Aşçı	Temizlik Görevlisi
Tur Operatörü	Bilgisayar Operatörü

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Ordu'da beklenen toplam istihdam azalışı 337 iken Türkiye genelinde 50.486 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Ordu'da %62'si 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, % 23,4'ü 50 ve üstü çalışanı olan işyerlerinde, % 14,2'si ise 0-9 çalışana sahip işyerlerinde beklenmektedir. Türkiye'de ise bu oranlar 1-9 aralığında %7,3, 10-49 aralığında %52,5 ve %40,2 ile 50 ve üstü çalışanı olan işletmelerdedir.

Toplam istihdam azalışı beklentisinde ilk sırayı Ordu'da toptan ve perakende ticaret sektörü (145), Türkiye'de imalat (10.209) sektörü almaktadır. İkinci sıraya bakıldığında ise Ordu'da imalat (88) gelirken Türkiye'de konaklama ve yiyecek hizmeti (8.746) gelmektedir.

Toptan ve perakende ticaret, imalat, İnşaat, Eğitim, Ulaştırma ve depolama, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Finans ve sigorta faaliyetleri dışındaki sektörlerde Ordu'da hiç azalış beklenmemektedir.

2013 yıl sonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Ordu için farklılık göstermektedir. Her iki için ilk sırada beden işçisi (genel) gelmekte iken diğer sıralama oldukça farklıdır. Türkiye'de kasiyer ve temizlik görevlisi ilk üç sıraya girerken Ordu'da bu sıra Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları) ve Beden İşçisi (İnşaat) şeklindedir.

Tablo 34. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013

Türkiye	Ordu
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Kasiyer	Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları)
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (İnşaat)	Diğer Öğretmenler
Güvenlik Görevlisi	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Sevkiyat Görevlisi	Betonarme Demircisi
İplikçi (Ring/vater/vargel)	Fındık Toplama İşçisi
Diğer Orta Öğretim Öğretmenleri	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Aşçı	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Genel olarak meslekler bazında değişim incelendiğinde, özellikle Ordu için beden işçiliği (genel) ve beden işçiliği (inşaat) ile Hat Çekici (Elektrik Cer Hatları) mesleklerinde yılsonu hem işten çıkarılmalar hem de işe alımlar olacağı anlaşılmaktadır. Mevcut veri bu üç meslekte Ordu'da ciddi bir sirkülasyon olduğunun da bir göstergesidir. Bu durumun muhtemel sebepleri, temininde güçlük çekilme nedenleri bölümünde de detaylı ele alınmış ve özellikle beden işçiliği grubuna dahil olan bireylerin ücret ve çalışma koşullarını beğenmemesi bu mesleğin temininde en önemli faktör olarak değerlendirilmiştir.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Ordu İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 5,12 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 5,02'ye düşmektedir. 2012 yıl sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %13,64 ile Gayrimenkul Faaliyetleri, %10,55 ile İmalat ve % 7,98 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindedir. Ulaştırma ve Depolama sektöründe istihdam artış beklentisi 2013 yılında da artan ivmeyle devam etmektedir. Aynı şekilde Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü de 2012 yıl sonuna göre daha yüksek oranda artış beklentisi bulunmaktadır. Elektrik, gaz buhar ve iklimlendirme ürünleri dağıtımı, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde büyüme ya da küçülme beklenmemektedir. 6 ay sonraki net istihdam artışı beklentisi 1295 iken, bu beklenti 1 yıl sonra 1270 kişiye yükselmektedir. En yüksek istihdam beklentisi sayısal olarak ilk 6 ay içinde sırasıyla imalat, Toptan ve perakende ticaret ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri olarak sıralanmaktadır. 1 yıl sonraki beklentide ilk sıranın yeri değişmekte ve bu sırayı İnşaat faaliyetleri sektörü almakta, ikinci ve üçüncü sırayı ise imalat, Toptan ve perakende ticaret sektörleri almaktadır.

Tablo 35.Ordu İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Yıl Sonu ve Haziran 2013 İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİD) Oranları (%)

Sektör	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı		Aralık 2012 NİD Oranı		Haziran 2013 NİD Oranı	
	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu
Bilgi ve İletişim	3578	0	2,65	0,00	2,29	-2,67	1,43	2,67

Diğer Hizmet Faaliyetleri	4903	15	3,91	2,20	4,53	2,34	1,73	3,51
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağıtımı	2787	0	0,87	0,00	1,78	0,00	0,07	0,00
Eğitim	3535	37	1,03	3,87	1,15	1,78	0,50	-1,36
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3147	13	1,18	1,98	0,69	0,46	0,46	0,46
Gayrimenkul Faaliyetleri	5384	0	6,01	0,00	0,19	13,64	1,15	-13,64
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	12242	69	3,81	5,30	-4,00	3,38	7,01	4,84
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3292	0	2,83	0	3,06	0,00	2,29	0,00
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6972	6	4,37	2,22	1,92	-2,22	3,42	0,37
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5450	7	3,74	3,33	2,41	-22,86	5,20	8,57
Su Temini; Kanalizasyon,	1126	0	0,32	0,00	0,55	0,00	2,57	0,00
Toptan ve Perakende Ticaret	24908	415	3,95	5,79	2,95	7,98	4,62	4,00
Ulaştırma ve Depolama	12373	58	4,39	5,27	1,15	2,45	6,98	3,45
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11944	6	1,50	0,49	2,46	-1,63	4,83	1,06
İmalat	77919	403	5,24	6,20	3,26	10,55	4,00	5,65
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9369	51	3,51	2,54	1,37	3,29	1,62	1,99
İnşaat	26313	105	6,53	3,48	0,51	-2,09	5,83	14,24
TOPLAM	**215243**	**1185**	**3,45**	**4,68**	**1,85**	**5,12**	**3,69**	**5,02**

Kaynak: Ordu ve Türkiye İPA 2012

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlara göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,9 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 3,7'ye yükselmektedir. İki zaman aralığında artış oranına bakıldığında Türkiye'de araştırma kapsamında görüşülen işyerlerinin 2013 yılında daha fazla istihdamını artırma eğilimde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Türkiye 2012 yılı sonu NİDO rakamları incelendiğinde ise en fazla net istihdam artışı %4,5 ile diğer hizmet faaliyetleri sektöründe beklenirken ikinci sırada %3,2 ile imalat sektörü gelmektedir. Üçüncü sırayı da %3 ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri almaktadır. 2013 yılı Haziran ayında net istihdam artışına dair beklentiler incelendiğinde ise sırasıyla en fazla artış % 7 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, % 6,9 ile ulaştırma ve depolama ve %5,8 ile inşaat sektöründe beklenmektedir. 2012 yıl sonunda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe Türkiye genelinde %4'lük daralma beklenmekte iken 2013 yılında %7'lik büyüme beklenmektedir (Tablo 35).

Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri sektörü Türkiye genelinin oldukça üzerinde bir büyüme potansiyeline sahip olup bu farklılık Ordu'da bu sektöre yapılacak olası yatırımların habercisi olabilir.

SONUÇ

Ordu İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2012 yılında Ordu ilinde pilot olarak gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Ordu ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TR90 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırmaya çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Ordu özelinde beyan edilen sadece 25315 çalışanı kapsıyor olmasıdır. 2011 yılı itibariyle Ordu ilinde çalışma yaşı nüfusun (15-64 yaş) yaklaşık 471000 olduğu, bu nüfusun da 2011 yılı itibariyle %57,4'ünün işgücüne katıldığı düşünüldüğünde araştırmanın kapsamı hayli daralmış olmaktadır. Buna tarım sektörü, kayıt dışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

TR90 bölgesinde iktisadi faaliyet ve istihdam (%53,6) tarım sektöründe yoğunlaşmakta, fakat en fazla Gayri Safi Katma Değer hizmetler sektöründe üretilmektedir. TR90 bölgesinde istihdam ve işgücüne katılım Türkiye'den yüksek, ancak kişi başı Gayri Safi Katma Değer Türkiye genelinden daha azdır. Bu durum tarım sektörünün ağırlığından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla tarımdan ayrılan kesimin kente geldiğinde iş olanağı bulabilmesi için sunulacak işgücü yetiştirme faaliyetlerinden yararlanması gerekmektedir.

Ordu'da çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha düşük eğitimlidir. Buna ek olarak Ordu ilinde çalışma yaşı kapsamındaki kadın nüfus, erkek nüfustan daha az eğitimlidir.TR90 bölgesinde işgücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, işgücüne katılım oranı erkeklerde % 71,4'e kadar çıkarken kadınlarda oran % 44 ile Türkiye Genel ortalamasının üstündedir. Bu bölgede kadınların işgücüne katılımı 2011 yılında Türkiye'de % 28,8 olan kadınların işgücüne katılım oranından yüksek seviyede bulunmasına rağmen, yine de erkeklerle kadınlar arasında işgücüne katılım anlamında ciddi bir eşitsizliğe işaret etmektedir. Aradaki farkın bir sebebinin bölgede tarım sektörünün ağırlığı ve bu sektörde ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınlar olduğu düşünülebilir. TR90 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

İşgücü arzının eğitim durumu açısından bir diğer önemli tespit, son yıllar için bakıldığında ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile izleyen dönemde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 3.860 öğrencilik bir fark olduğudur. İlköğretim mezunlarının %17,5'ina tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. Bu durumda ilköğretimden sonra öğrenim hayatına son veren kesimin de işgücüne katılabilmesi ve istihdam olanaklarından yararlanabilmesi için verilecek işgücü yetiştirme eğitimlerinden faydalanması gerekmektedir. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Ordu ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2011 yılı itibariyle Ordu ilinde yapılan işe yerleştirmelerin %26,7'lik bir oranla 20-24 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bunu %21,1'lik oranla 25-29 yaş grubu ve % 17'lik bir oranla 30-34 yaş grubu izlemektedir. Ayrıca TR90 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da 20-34 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda ilkokul ve ortaokul mezunları tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Ordu ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden bir tanesinin 20-34 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Ordu ili özelinde imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir. Bunun yanı sıra madencilik ve taş ocakçılığı ile elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerinde duraklama ve/veya düşüş olduğu da fark edilmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu duraklama ve düşüşü göz önüne alması gerekir.

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Ordu ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler İnşaat, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, İmalat ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri olarak belirmektedir. Ayrıca kısa ve orta vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektörler de Gayrimenkul Faaliyetleri, İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslek olarak açık işlere bakıldığındaysa Ordu ilinde işgücü talebinin tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (391); hizmet ve satış elemanları (180); sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar (150 kişi); ve teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları; (109) mesleklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Ordu ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla çalışan sayısının hem kadınlar, hem de erkekler için nitelik gerektirmeyen işlerde yoğunlaştığıdır. Bu kategori meslek olarak açık işlere bakıldığında da 193 kişilik

açık işle ikinci sırada gelmektedir. Ayrıca temininde güçlük çekilen mesleklerde de Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş, beden işçisi, İş Makineleri Operatörü ve satış elemanı kategorileri gibi zor çalışma koşullarıyla bilinen meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Ordu ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu araştırma ve analiz çerçevesinde ücret ve çalışma koşulları gibi işgücü piyasası bileşenleri değerlendirilmeye alınmadığı için, bu tespitin işgücü arz ve talebi arasında var olan dengesizlikleri gidermekte işlevsel olacağı düşünülmemektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Ordu'da istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- TR90 bölgesinde tarım sektörünün ağırlığından ötürü bu sektörde meydana gelecek olası daralma tarımdan ayrılan kesimin kente göç etmesine neden olabilir. Bu nedenle, tarım sektöründen ayrılan kişiler ve özellikle kadınlar göz önüne alınarak bu bireylerin istihdamını sağlayacak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi de gerekmektedir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dâhil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Ordu'daki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Ordu İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuyla paylaşmalı
- Düzenli periyotlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı
- Kurum veri tabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalı

KAYNAKÇA

1. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı

2. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

3. ORDU Valiliği (2011) İstatistiklerle ORDU 2010. http://www.ORDU.gov.tr/ContentDownload/%C4%B0statistiklerle_ORDU_2010.pdf.

4. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara.

5. Türkiye İş Kurumu, 2011 İstatistik Yıllığı.

6. TİSK ve Türk-İş (2007) İl Düzeyinde İşgücü Piyasasını İzleme Rehberi, TİSK ve Türk-İş Yerel Düzeyde İşgücü Piyasasını İzleme ve Yönlendirme Mekanizmalarının Etkinleştirilmesi Projesi, 2007, Ankara.

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

ORDU İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI
(İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.”
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Ünvanı :
İşyerinin Tabela Ünvanı:
…..
ADRES BİLGİLERİ
…..
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
…..
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
…..

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

C1	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C2	İmalat
C3	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
C4	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
C5	İnşaat
C6	Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
C7	Ulaştırma ve depolama
C8	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
C9	Bilgi ve iletişim
10	Finans ve sigorta faaliyetleri
11	Gayrimenkul faaliyetleri
12	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14	Eğitim
15	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17	Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

Sayfa 1

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile		
	Aynı	
	Değişmiş	

3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?			
	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III - AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda hemangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	☐☐	☐											☐					

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

01	02	03
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|_|_|	|_|					

Ek 2-

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Ordu ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.
Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.
Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.
Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taş ocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım, Ormancılık, Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.
R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi

istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v(\hat{Y}_h) = N_h^2 v(\bar{y}_h) = N_h^2 \left[\sum (y_i - \bar{y}_h)^2 / (n_h - 1) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
ÖrneklemToplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam işyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textit{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri

T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işsiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14\text{ yaş nüfus} + 65\text{ yaş nüfus})}{15-64\text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4- Ek Tablolar

Tablo 36. 2012 Yılında Sektör Bazında Göre Çıkartılan ve Alınan Eleman Sayısı.

Sektörler	Çıkartılan Eleman Sayısı		Alınan Eleman Sayısı		Değişim miktarı			
					Artış (sayı)		Oran (%)	
	Türkiye	Ordu	Türkiye	ORDU	Türkiye	ORDU	Türkiye	ORDU
Bilgi ve İletişim	19.036	26	25.467	202	6.431	-12	1,8	-0,5
Diğer Hizmet Faaliyetleri	26.387	85	31.727	36	5.340	160	1,5	6,6
Eğitim	48.302	1	54.085	249	5.783	200	1,6	8,2
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	14.234	164	16.389	210	2.155	-163	0,6	-6,7
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	23.593	35	36.827	70	13.235	1	3,7	0,0
Gayrimenkul Faaliyetleri	17.488	13	18.453	20	965	-6	0,3	-0,2
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	315.950	159	399.980	759	84.029	1131	23,5	46,5
İmalat	299.501	3	370.873	2.077	71.372	2088	20	85,9
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	50.733	2822	64.709	276	13.977	-2368	3,9	-97,4
İnşaat	140.277	185	171.827	1.604	31.551	2111	8,8	86,9
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	114.794	509	158.954	247	44.160	-136	12,4	-5,6
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	27.376	1697	40.229	94	12.853	-1697	3,6	-69,8
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33.053	363	37.536	35	4.483	-287	1,3	-11,8
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	32.840	1930	34.865	51	2.026	-1771	0,6	-72,9
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri	42.383	270	62.078		19.695	-267	5,5	-11,0

Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	139.523	0	166.570	1.503	27.047	3253	7,6	133,9
Ulaştırma ve Depolama	63.808	63	75.830	320	12.022	193	3,4	7,9
TOPLAM	**1.409.278**	**8326**	**1.766.399**	**7.752**	**357.121**	**2.430**	**100**	**100,0**

Kaynak: ORDU ve Türkiye İPA 2012

Tablo 37. En Fazla Talep Edilen Meslekler Sıralaması-Türkiye

Meslek	**Sayı**
Beden İşçisi (Genel)	16.945
Makineci (Dikiş)	13.377
Güvenlik Görevlisi	10.519
Garson (Servis Elemanı)	7.794
Aşçı	4.910
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	4.776
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4.533
Hemşire	4.250
Satış Elemanı (Tanıtım)	4.118
Temizlik Görevlisi	3.755
Komi (Garson Yardımcısı)	3.195
Şoför-Yük Taşıma	3.140
Gaz Altı Kaynakçısı	2.810
Bulaşıkçı (Stevard)	2.695
Beden İşçisi (İnşaat)	2.631
Profesyonel Sporcu	2.566
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2.371
Kompleci-Dokumacı (Dokuma	2.369
Tur Operatörü	2.337
Mermer İşçisi	2.291

Kaynak: Türkiye İPA 2012

Tablo1:Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri*

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)					
İL KODU	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*	*İL KODU*	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76

TR714	Nevşehir	36
TR834	Amasya	37
TR333	Kütahya	38
TRB12	Elazığ	39
TR715	Kırşehir	40
TR711	Kırıkkale	41

TRC34	Siirt	77
TRC33	Şırnak	78
TRA21	Ağrı	79
TRB24	Hakkari	80
TRB22	Muş	81